

Naujienu Antroji Dalis

NR. 516

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

DĖDĖ ŠERNAS

9

Skaitytojams gal jau ir nusibodo rašiniai apie, palyginti, ne tokią jau gilią praeitį. Aš pats jau norėjau baigti šiuos rašinius apie Šerną, bet, gėda prisipažinti, nesugebu jų pabaigti. Tai daug sunkiau, negu daugeliui gali atrodyti.

Per keliolika metų prisirinko pas mane didokas pluoštas įvairiausių iškarpų ir pastabų, kurių negaliu taip lengvai atsikratyti. Didoką pluoštą senų iškarpų jau išmečiau į gurbą. Vienos jau pradėjo trupėti, o kitos neturi datos. Bet turiu ir tokių, kurių negaliu mesti. Gal kartais, galvoju, atsiras vienas kitas, kuriam bus įdomu šis tas patirti apie tą netolimą, bet gana įdomią praeitį.

Daugūmas naujai atvažiavusių "kultūrininkų" apie praeitį "daugiau žino". Mokyklose jie ilgiau buvo, o kai kurie ir aukštąsias mokyklas baigė. Jie turi pasirodę "gerus metodus" praeičiai studijuoti. Visa tai labai gerai ir gražu. Mes, vyresnieji amžiumi, džiaugiamės, kad atsirado čia mokytojų vyrų ir moterų. Bet iš antros pusės žinome, kad Šernas jiems nekošernas. Žinau, jog tai ne moksliskas pasakymas, bet tokia yra tikrovė. Idealistais jie laiko tik tai šių dienų kovotojus, o visa, kas buvo praeityje, tai "primityvus dalykas". Amerikos lietuvių praeitis jiems "primityvi", visi anksčiau ruošti raštai — "primityvūs", šimtmečio pradžioje spausdintos knygos — "primityvios", tada vargota kalba taip pat "primityvi". Vienas naujai avaziavęs "kultūrininkas" visas senas knygas net šlamštu pavadinio.

Man ta jų "primityvi" nėra labai aiški. Ką tu nori pasakyti — nesuprantu. Tik naujaučiu. Galimas dalykas, kad jie teisūs. Bet kažin, ar visa tai, ką jie dabar spausdina, už kokių 50 metų neatrodys "primityvu"? O kas liečia "šlamštą" — tai galėtume pasiginčyti. Manau šis visiems suprantamas žodelis galėtų tiktai ir kai kuriems šiandien gaminamiems spaudos darbams. Bet Šerno spaudos darbai — ne šlamštas. Šernas atliko didelį darbą kultūriniam Amerikos lietuvių gyvenime. Jis apšvietė šimtus Amerikon atvažiavusių lietuvių. Tik tai šie apšviesti lietuviai buvo naudingi ir Lietuvoje likusiems mūsų tautiečiams, kurie kovojo už lietuvių tautos laisvę ir gerovę. Neapšviesti,

nesusipratę, skaityti nemokantieji, jokios nuovokos apie pasaulio įvykius neturintieji mūsų tautiečiai vargu kam buvo naudingi.

Todėl, kad kai kuriems Šernas šiandien yra nekošernas, kad kiti bando jo darbą nuvertinti ir visi, nejučiomis, be blogos valios, jį užmirštame — man ir sunku šis rašinys baigti. Norisi priminti galimai didesnis tuometinių Amerikos lietuvių visuomenei žinomų faktų skaičius. Jeigu žinos faktus, galvoju, gal kitaip pažiūrės ir į šį taurų, darbštų ir kultūringų mūsų tautos veikėją. Gal tada kitaip ir vertins jo atliktą darbą.

Komitetą paminklui statyti

Būčiau galėjęs visą šią istoriją baigti Adomaičio-Šerno mirtimi ir laidotuviemis. Bet yra dar vienas būdingas faktas, kuris kalba daugiau, negu visų Šerno nuvertintojų pasakojimai. Tai Amerikos lietuvių paminklas Šernui-Adomaičiui pagerbti. Jeigu Šernas būtų buvęs tokia jau mizerija, tai tokio gražaus ir brangaus paminklo jam nebūtų pastatę.

Praėjus keliems metams po Dėdės Šerno mirties, po kelių rašinių spaudoje ir pasitarimų visuomenės veikėjų tarpe, buvo sudarytas komitetas Šerno paminklui statyti. 1927 m. rugpiučio 27 dieną Šerno Paminklo Komitetas susirinko. Komiteto nariais buvo įvairių srovių ir įvairių organizacijų žmonės. Komiteto vadovybėn buvo išrinkti šie asmenys: Katriė Katkevičienė, Stasys Kodis, Stasys Grišius, Johana Baranauskienė, Dr. P. Z. Zalatorius, K. J. Semaška ir J. Svitra. Komiteto posėdžių protokolus užrašinėjo J. Svitra.

Per du metus komitetas rinko aukas paminklui statyti. Komiteto nariai rašinėjo spaudoje, prašė organizacijas aukas duoti ir kreipėsi į pavieniū asmenis. Jie surinko reikalingą sumą pinigų ir pastatė puikų paminklą.

1929 m. rugsėjo 15 dieną Lietuvių Tautinėse Kapinėse įvyko iškilmingas Juozo Adomaičio — L. Šerno paminklo atidarymas. Į kapines susirinko keli šimtai žmonių ir buvo suruošta puiki programa.

Iškilmėse buvo J. L. Grušo vadovaujamas "Lietuvos" orkestras, tuo metu dar muziko K. Steponavičiaus vadovaujamas "Birutės" choras, o poetas Kleopas Jurgelionis deklamavo specialiai iškilmei pritaikytus eilėraščius. Prie atli-

(Tęsinys 3-tam psl.)

Dienų Skeveldros

1.

Dar grįškime į Sniečką. Oficialiai ans yra LKP CK I-masis sekretorius. Bet kaip pavadinasi, nepagadinsi (jo seniai jau Kremliuje suoperuoto veido ir smegenų), taigi — galima tarti: *kremliokas* (plg. burliokas), maskolių gauleiteris, Quislingas Nr. 1 ir pn. Visų pirma pasakytina, kad Sniečkaus kalba turi džiuginti kiekvieną už laisvę ir demokratiją (šiapus ir anapus geležinės uždangos) kovojantį lietuvi.

Įsiskaitykime į šią pastraipą:

Mes privalome dar labiau galasti savo marksistinį-lenininį ideologinį ginklą ir nukreipti jį tiek prieš tiesioginius buržuazinės nacionalistinės ideologijos skleidėjus, kurstančius tautų nesantaiką, panaudojančius nacionalistinius bei religinius prietarus kovai prieš mūsų ideologiją, tiek ir prieš tokius buržuazinės ideologijos skleidėjus, kurie dangstosi apolitiškumu, nacionalinio komunizmo, revizionizmo, kosmopolitizmo skraistėmis.

Sniečkus — ruporas, per jį kalba Kremlius. Vadinas, žemė (ir po tiekos okupacijos metų) dega po kojomis. Kaip pastebėjote, okupantas ir jo skalikai į "dabartinės Lietuvos žodyną" įnešė naują "atomą": nacionalinis komunizmas. Ir čia pat "auka"! Tai Vilniaus Valstybinio universiteto rektorius J. Bulavas, kuris "pašalintas iš pareigų ir iš partijos eilių už nacionalistinius iškraipymus".

Reiškia, kad... grįžtama į protą ir pačioj... partioj. Žinia, jei išdrįstama blaiviau ir sąžiningiau pagalvoti. Pradžia gera, ir sveikintina, kaip maišto partijoje daigas!

Iš Sniečkaus "ataskaitos" dar paaiškėjo, kad

atleistas iš pareigų pedagoginio instituto direktoriaus pavaduotojas Laužikas, už nacionalistinio pobūdžio klaidas pašalinta iš katedros vedėjos ir dėstytojos pareigų Lukšienė.

Beje, Lukšienė (Meilytė Matjošaitytė) yra baigusi Vytauto Didžiojo gimnaziją Vilniuje, po to iškilusi į Nepriklausomąją. Lietuvių literatūros istorikė. Josios vyras, Kazys, "tautininkų režimo persekiojamas (žr. "L. Encikl." XVI t., 513 psl.) pabėgo į Lenkiją. Atsisakęs talkinti lenkų policijai, buvo jos su-

imtas ir perduotas Lietuvos policijai, kurį laiką kalėjime laikytas, vėliau amnestuotas". K. Lukšos suėmimas ir perdavimas tautininkų policijai Lenkijoje sukėlė didelį spaudos, seimo ir kt. nepriklausomų visuomenės sluoksnių protestą. Vilniaus lenkas žurnalistas Swięcicki išleido specialią tuo reikalu brošiūrą.

M. Lukšienė "neatitinka okupanto pravėžų" jau iš seno. Kliuvo jai už J. Biliūno raštus, už Daukantą, o kaip užpraeitose "Skeveldrose" minėta, ir už Dionizo Poškos rinktinę.

Kaip toliau iš Sniečkaus "tūpų" aiški, iš viso

"mūsų leidyklos dar kartais išleidžia pasenusius leidinius. Dar nėra reikiamos atrankos. Kartais išleidžiami veikalai, kurie nieko neduoda nei protui nei širdžiai.

Grožinės literatūros leidykla vis dar neįvertina, kokią svarbią reikšmę turi marksistinis literatūrinio palikimo nušvietimas. Knygos ne visada aprūpinamos reikalingais įvadais bei komentarais, kuriuose būtų duodamas marksistinis kūrinio įvertinimas."

Jei okupuotos Lietuvos leidyklos "atsilieka", tai kuo gi jos verčiasi? Nagi, "broliškiosios" literatūros vertimai s. Cituokime Sniečką:

— "i lietuvių kalbą išversta daugiau kaip 900 pavadinimų broliškų respublikų grožinės literatūros knygų".

2.

Kaip ginama (ypač) "didžiosios rusų tautos" interesai jos okupuotose kraštuose, galima matyti ir iš "Literatūraja gazieta" ir okup. Lietuvos rašytojų sąjungos surengtos (neva) skaitytojų konferencijos (žr. "L. ir M." Nr. 8 "Pokalbis apie laikraštį ir literatūrą"). "Broliams" rusams atstovavo kremliokai (iš kilmės kacapai) Šurkov, Prudkov ir Kutorga, be to, "savo eilėraščius skaitė maksviečiai V. Berestov ir B. Okudžava".

"Liter. gazieta" didžiavosi kremliokai (iš padėties) E. Mieželaitis ir A. Venclova. Tuo tarpu

Literatūros kritikas J. Lankutis, poetas E. Matuzevičius savo pasisakymuose pažymėjo, kad laikraštis spausdina daug įdomios ir vertingos medžiagos apie literatūrą, mūsų šalies gyvenimą, kaip reikšmingą

(Tęsinys 2 psl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

faktą nurodė pradėtą pokalbį apie dabarties pavaizdavimą literatūroje. Tačiau tiek jie, tiek rašytojai A. Baltrūnas, G. Metelskis, dailininkas A. Savickas pastebėjo, kad laikraštis kartais neoperatyviai atsiliepia į šalies kultūrinio gyvenimo problemas, nepilnai nušviečia mūsų respublikos literatūrinį gyvenimą.

— Jeigu "Literaturnaja gazeta" visada pasirinks stambesnius taikinius, savo straipsniuose atspindės stiprią literatūros bangą, o ne putas, — tuomet laikraštis bus kovinga tarybinės literatūros tribūna, — pareiškė akademikas K. Korsakas.

"Svečiams" šie žodžiai, matyt, nebuvo "skanūs", nes "Lit. gazeta" sekretorius teatsakė (žr. "Tiesa"):

"praneštu centru"! Bet redakcijos ar... NKVD? — taip ir neaišku. Reikia manyti, kad abu labu lokie.

Ak, ir per vadinamąjį okup. Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos plenumą K. Boruta skundėsi, kad... "centras" (mūsiškai: Kremlius, arba okupantas) nepaiso "periferijų" ("su gimtosios literatūros kūriniams turėtų būti plačiau supažindinami įvairių tautų skaitytojai. Geriausiai kūrinių turi tapti visų tautų lobiu, nes jie gali būti įdomūs plačiosioms skaitytojų masėms, ir toli peržengia nacionalines ribas", žr. "L. ir M." Nr. 9).

Lyg antsnukis visiems "protestantams" buvo "Liter. gazeta" sekretoriaus vizitas pas... I. Adebasaevą. Kas ans? Kremlionas (iš kilmės). Oficialiai: "rusų rašytojų (gyvenančių Lietuvoje) sekcijos biuro pirmininkas". Čia pravartu pridurti, kad Adebasaevas artimieji yra tokie "lietuviai" rašytojai: K. Vorobjov, G. Kanovič, P. Gelbak, I. Kašnickis ir kt. Jų "veikalai" (aišku, rusų kalba) gauna "seniority" okup. Lietuvos leidyklų planuos...

3.

Gerb. Skaitytojai atsimekite, kaip "Dienų Skeveldrose" buvo tariama, jog vadinamosios "rusų tarybinės poezijos dienos" (įvykę 1959 m. rudens Vilniuje) yra gryną prapaganą. Malonu, kad manąjį teigimą paliudijo pats Sniečkus, šitaip rašydamas

— "didele politinę reikšmę turėjo rusų tarybinės poezijos dienos".

Iš tikro, gerai daro "Liter. gazeta", "Literatūra ir Menas" ir kt. vadinamieji "dailiosios kūrybos" spaudiniai, kai viš poezijos kūrinių priduria anonsą: "Eilėraščiai", nes... šiaip nesusingaudytum ar tai grožinė kūryba ar "Agitatoriaus Bloknoto" nauja laida.

Beje, kaip Sniečkus pareiškė, dabar okupuotoje Lietuvoje "agitacinį darbą dirba apie

ALGIRDAS GUSTAITIS

SU ŽYMIAISIAIS EUROPOS FILMŲ REŽISIERIAIS

Visi palankūs lietuviškos tematikos filmams. "Duokite gerų rankraščių ir jūs turėsite gerų filmų!" Kodėl jų neparuošia lietuviai rašytojai?

Kviečiamas susipažinti su žymiaisiais Europos filmų režisieriais

Academy of Motion Picture Arts and Sciences, centrą turinti Hollywoode, skyrus New Yorke, Chicagoje ir Los Angeles, nusprendžia koks ir už ką filmas gali gauti pasaulyje aukščiausiasį filmų garbės žymenį — Oscaro statulėlę. Prisiminti iki kandidatų Oscarui yra sunku. Galimybė išraityta siūlymais, pasiūlymais, motyvavimais, balsavimais.

Šiomet labai rimtu kandidatu Oscarui buvo Lietuvoje gimęs Laurence Harvey (Laurynas Skiknė), laikytas vienu rimčiausių kandidatų. Oscar vardas jam norėta suteikti užmeisterišką vaidmens atlikimą anglų pastatytame filme "Room At The Top", kur jisai turi pagrindinę, ilgą, šakotą, pergyventą, įsijaustą rolę. Net Oscarų įteikimo išvakarėse didieji amerikiečių laikraščiai, spėliodami būsimus laureatus, tarp nedaugelio garbėsnybių, vis minėjo Laurence Harvey, dėdami jo nuotraukas, ne retai pažymėdami ir jo kilmės kraštą — Lietuvą.

Šių metų vasario 22 d. laiškuose, tarp glėbelio kitų iš filmų studijų gautųjų, storiausias buvo iš Academy of Motion Pictures Arts and Sciences, su 17 lapų ir 18-tuoju užklausančiu kokių pageidavimų turėčiau. Tuose 17 lapų surašyti Oscarams siūlyti, priimti filmai, kiek kas už ką gavo balsų, ir kt.

Būdinga, kad geriausių aktorų vyrų sąrašė Laurence Harvey įrašytas pats pirmasis, ir tik po jo dar keturi: Charl-

ton Heston (Ben-Hur), Jack Lemmon (Some Like It Hot), Paul Muni (The Last Angry Man), James Stewart (Anatomy Of A Murder). Oscaras atiteko antrajam (Charlton Heston).

Kvietimą iš Academy of Motion Picture Arts and Sciences priėmiau ir š. m. balandžio 2 d. dalyvavau ištaigingame Beverly Hills viešbutyje (Beverly Hills yra turtingoji Los Angeles, Calif., dalis), žinoma filmų žvaigždžių pasauliui, kaip patogiausia staptelėjimui rezidencija.

Liukšusinis viešbutis gubiamas tirštų dekoratyvinių medžių, krūmų, gėlynų. Lanktydamasis patarnautojas priima mašiną, klausia kuo galėtų patarnauti.

Oras puikus, saulėtas. Iš numatytos paauszuotos salės visi persikėlė į sodelį su maudy-mosi baseinu. Niekas iš svečių nesimaudo. Stalai su kavute, sidabriniais indais, užkandžiais.

Stalėliai su stogeliais nuo saulės.

Nešiosi kavutę su pyragaičiu. Gurkšnodamas dairausi pažįstamų. Jų, kaž kodėl, labai nedaug. Kaip tik laisva kėdė. Mano kaimynai: irakietis, jugoslavai ir amerikietė. Jugoslavai pasakoja amerikietei apie savo kraštą. Irakietis dairosi, pamažėle sriubėioju, netaišydamas nei anam dairytis, nei tiem kalbėtis. Netikėtai greitai amerikietė pokalbį su jugoslavų nutraukia ir pradeda manęs klausinėti apie Lietuvą.

Organizatoriai kviečia sėstis. Pristatomoji kalba. Prieš mus — keletas šių metų geriausių Europos filmų režisierių, direktorių: olandas Fons Rademakers. Jo filmai: "The Marriage of Figaro", čekovo "Trys Seserys", "Saint Joan", Anouilh "La Repetition ou l'Amour Puni", Buchnerio "Dantono Mirtis", "The Village on the River" ir kt. Kitas olandas, Steven Barnstjan, beveik visą II Pasaulinį karą praleido kaip olandų po-

(Daugiau 9-me pusl.)

TRIUS RUG
CLEANING CO.
Mūsų specialybė
yra valymas kilimų
nuo sienos iki sienos.
VELTUI APSKAICIAVIMAI
WA 5-4039.

A - AUGUSTA SEWERAGE SERVICE
Valome ir taisome nutekėjimo (kanalizacijos) vamzdžius. Teikiame pagalbą potvynio atveju 24 val. Pravedam elektros laidus. Veltui apskaičiavimai. Darbar garantuotas.
2055 W. Grand St. SE 3-4226

LIETUVIŲ RESTORANAS
JENNIE'S
Gaminame lietuviškus ir lenkiškus valgius. Specialios lietuviškos sriubos ir įvairūs virtiniai. Galima gauti ir išsineštinai.
3417 BROADWAY, GARY, IND.
Turner 4-7631. Veikia 7 dienas sav.

M. L. HUFFMAN
Taisome elektros priemones. Skalbiamąsias, džiovina-mąsias, siurblius, valytuvus ir kt. Už patarnavimą imam \$3.50. Darbas garantuotas. Veltui nusivežam ir atvežam.
6915 S. Peoria RA 3-2418

TAISOME TV KREDITAN

Nereikalingas įmokėjimas. 1 savaitė kredito už padarytą darbą. Darbas garantuotas. Joks darbas nėra per mažas.

SA 2-7332

3106 W. ROOSEVELT RD.

Beat the Spring Rush Save Time and Money

- TUCKPOINTING
- BRICK WORK
- CEMENT WORK
- TILING
- CHIMNEYS REBUILT
- JALOUSIES
- WINDOWS
- DOORS

BORREGAARD BUILDERS, INC.
MU 5-1200 CR 2-2321
3124 N. Laramie

NOW OPEN!
The Beautiful New

ALPINE RESTAURANT

Specializing in: Charcoal Broiled
• Hamburgers • Steaks • Chops
Serving Breakfast, Luncheon, Dinner and late evening snacks. Complete dinners also served. Open Daily & Sunday, 6 a. m.—1 a. m. Friday & Saturday open 24 hours.

5947 West 35th Street
(Corner of Austin Blvd.)
Townhall 3-0102

STOP LEAKY BASEMENTS WITH BENTONITE PROCESS

NO DIGGING
NO INJURY TO SHRUBS
NO INJURY TO LAWNS
Service within 100 miles
F. H. A. Terms

RYAN SEWER SERVICE AND WATERPROOFING CO.
3746 West 63rd St. RE 5-1446
24 Hour Service

IMPORTUOTOS
DOVANOS
iš skandinavų
ir kitų kraštų.

Dovanos kiekvienai progai: gimimo diena, vestuvėms, baigimui mokyklų ir t. t.

LAIMONS LAPINS
INTERNATIONAL GIFT SHOP

3321 W. North Avenue.
Chicago 47, Ill.
SPaulding 2-0974

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 30, 1960

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

didžiausias lituanistikos žinynas,
lietuvių kultūros paminklas.

Iš suprojektuotų enciklopedijos tomų dvidešimt jau išspausdinta, kiti rengiami. Redaktoriai visą LE ruošimo darbą pagal atskiras raides pasiskirstė iki galo.

LENGVOS SALYGOS: įmokėjusiems bent už vieną tomą, visi išėjusieji tomai siunčiami iš karto. Likusios sumos mokėjimas išdėstomas užsisakiusiam priimtiniomis dalimis. Vieno tomo kaina J. A. V. \$7.75, visur kitur \$8.00.

Užsakymai siunčini šiuo adresu:

J. Kapočius, Lietuvių Enciklopedija
265 C. STREET, SO. BOSTON 27, MASS.

PASKUBĖKITE -- ATSARGOS RIBOTOS!

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

dengto paminklo kalbas pasakė tuometinis Lietuvos konsulas Chicagoje A. Kalvaitis, adv. J. Bagdžiūnas-Borden, NAUJIENŲ redaktorius P. Grigaitis, S. L. A. atstovas adv. Kazys Gugis ir Gydytojų Draugijos atstovas Dr. A. L. Davidonis. Prie naujai atidengto paminklo buvo padėti penki vainikai.

Paminklo atidarymo dieną komitetas dar neturėjo reikalingos pinigų sumos užmokėti už paminklą, bet 1930 metais jų surinko. Tų metų kovo 9 dieną komitetas suruošė Šerno Fondo užbaigtuvių vakarą. Ta pačia proga komitetas išleido dar vieną atsisaukimą į visuomenę. Man atrodo, kad bus geriausia, jei čia perspausdinsime visą tą atsisaukimą, nieko nepakeitę. Jis aiškiai parodys to meto nuotaikas ir Amerikos lietuvių nuomones. Štai jis:

P A D Ė K A

Serno Fondo Komiteto su virš dviejų metų sunkus darbas jau eina prie užbaigos. Šis vakaras gal būtų jau bus paskutinis vakaras, jei jis duos fondui pageidaujamo pelno. Ir S. F. K. nariai, formaliai likvidavę Serno paminklo statymo reikalus, netrukus galės su pasitenkinimu išsiskirstyti. ...Pasitenkinimas bus tame, kad rašytojo Serno išpūdingas granito paminklas bus amžinu liudytoju ne tik Chicagoje, bet ir visos Amerikos lietuvių kultūringumo — jis bus amžinu požymiu, kad lietuviai yra tikrai garbingos tautos žmonės, turintys savo didelius vyrus ir mokantys juos tinkamai pagerbti. Manome, kad tokį pat pasitenkinimą jaus ir kiekvienas lietuvis ir lietuvaite, šiokių ar kitokių būdu prisidėję prie šito kilnaus darbo.

Tai gi čia ir tenka tarti nuoširdus aciu visiems S. F. K. darbuotės rėmėjams. Pirmoj eilėj stovi mūsų laikraščiai: Naujienos, Tėvynė, Sandara, Keleivis, Vienybė ir Dirva. Be šitų laikraščių paramos, ypačingai .be .vietos .dienraščio Naujienų paramos, S. F. K. darbas nebut taip puikiai vykęs. SLA. Seimai ir kuopos labai nuoširdžiai parėmė šį tautinės svarbos reikalą savo šimtinėmis, dešimtinėmis ir penkinėmis. Parėmė .ji .ir ALTS. kuopos; parėmė .ji .Tautiškos Kapinės, duodamos veltui gražų lotą; taip jau karštai parėmė .ji .ir tūkstančiai pavienių sąmo inų .vių ir lietuvaičių.

Ot, kad ir šį vakarą savo energija ir artistiniais gabumais labai nuoširdžiai parėmė Dramatiškas Ratelis, perstatydamas Užburtus Turtus, ir ponį M. Barisas ir p. J. Žuronas savo gražiomis dainomis, ir biznieriiai, ir profesionalai savo skelbimais. Bet koki parama yra didelės svarbos

šiam bendram darbe. Todėl gi visiems ir visoms čia suminėtiems ir nesuminėtiems bendrai tariame nuoširdų aciu! aciu! aciu!

Tikime, kad nei vienam lietuviui ar lietuvaitei nebus gėda Kapų Puošimo Dienoje prieiti prie Dėdės Šerno paminklo ir prisiminti, kad štai šiame dideliame kūrinyje ir maža maža plytelė yra įdėta!

Serno Fondo Komitetas.

Dėdė Šernas mirė be pinigų. Pradžioje, kaip jau minėjome, jis buvo palaidotas F.

Bagočiaus sklype. Bet vėliau, kai buvo sudarytas komitetas Šerno paminklui statyti, jis kreipėsi į Lietuvių Tautines Kapines paskirti Šernui didesnį sklypą. Bagočiaus sklype nebuvo vietos paminklui, nes ten jau buvo vienas paminklėlis.

Lietuvių Tautinių Kapinių sklypų savininkų visuotinas susirinkimas, įvertinęs Adomaičio-Šerno atliktus didelius darbus lietuvių tautai, veltui davė 6 duobių sklypą ir parinko pačią gražiausią kapinių vietą — puošniame kalne-

lyje, kur šiandien stovi gražus paminklas su tokiu įrašu:

A. A.

Juozas Adomaitis
ŠERNAS

Lietuvių švietėjas
Atgimstančiai lietuvių tautai
Jis atidarė pasaulio mokslo

KNYGAS

Gimė Lietuvoje 1855 m. vasa-
/rio 10 d.
Mirė Chicagoje 1922 m. rug-
/piučio 5 d.

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI NAUJIENAS
JOS VISAD RAŠO TEISYBĘ.

Now! Bleach safely,
automatically in the

new
MAYTAG
AUTOMATIC
WASHER
with
BLEACH
DISPENSER

NO DILUTING...

Just add concentrated bleach through dispenser opening; bleach remains in separate container where it is automatically diluted at least four times before being introduced into the wash water. Eliminates pre-mixing forever.

PREVENTS DAMAGE TO FABRICS...

By providing automatic dilution and properly timed injection, Maytag prevents heavy concentrations of bleach from coming in contact with clothes. Gone forever are the holes in clothes, the weakened fibres, the uneven bleaching associated with strong liquid bleaches.

NO WAITING...

Maytag does the waiting for you. Properly diluted bleach remains in dispenser until washer has filled and washing action starts. Bleach is then added slowly over a four minute period to provide uniform effective bleaching action and to insure cleaner, brighter and whiter clothing. Only Maytag provides this automatic delay.

NO HALF-HEARTED DETERGENTS...

Modern detergents contain brightening agents which are destroyed by liquid bleach when bleach and detergent are added to wash water at the same time. By delaying the introduction of bleach until after the washing action has started, Maytag preserves the full effectiveness of your detergent and clothes come out sparkling clean, white, and color bright wash after wash.

and **MAYTAG** lint-filter agitator gives cleaner, lint-free washings

Maximum Lint Removal Positive Detergent Distribution Greater Washing Action

New full time filter is under water where all lint is, provided constant filtration. Lint is filtered out as water circulates through agitator. No pans or trays to get in the way.

Detergent dispenser in agitator prevents damage to fabrics from undissolved detergent. Simply add detergent; circulating water dissolves it completely before contact with clothes.

Wash water circulated through the Filter Agitator is forced out through channels in the bottom to amplify normal agitation. Loosens even deep down dirt in seconds.

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street

Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

VIENO SENO ŽEMĖLAPIO KLAUSIMU

"Naujienu" kovo 28 d., Nr. 74, buvo išspausdintas V. M. Stulpino griežtas pasisakymas dėl mano "Istorinės Lietuvos Albumo" recenzijoje (Aidai, š. m. Nr. 2) pastabos, liečiančios jo išleistą seną Lenkijos ir Lietuvos žemėlapi, pavadinant tai neišmanėlišku geros vašios žmogaus darbu. Netrukus po to "Draugo" balandžio 2 d. kultūriniam priede pasirodė taip pat griežtas laiškas redakcijai.

Abu tie rašiniai panašūs, nors atskirai rašyti ir turi kai kurių skirtumų digresijose. Abiejuose p. Stulpinas reiškia pasipiktinimą dėl žodžių "neišmanėliškas darbas." Atsiliepimuose "Sandaroje" (paties redaktoriaus ir ypač tūlo J. B. Saliūno) tie žodžiai pavirsti tikru baubu — esą, žemėlapi leidėjas pavadintas neišmanėliu, o to jis nesąs nusielpėns ir H. Man, tiesa, toks aiškinimas neatrodo teisingas — ir labai išmintingas žmogus gali padaryti darbą (dažniausiai ne jam artimos srities), kurį galima pavadinti neišmanėlišku darbu, bet tai toli gražu dar nereiškia, kad tas žmogus yra neišmanėlis apskritai. Tačiau, jei tie žodžiai taip suprasti, aš mielai p. Stulpiną atsiprašau, nes jį įžeisti man nė į galvą neatėjo. Priešingai, nuo pat žemėlapi pasirodymo dienos, nuo kada ir tesužinojau, kad toks žmogus pasaulyje yra, visada jį prisiminčiau su didele pagarba ir pasididžiavimu, kad mes dar turime žmonių, kurie taip myli savąjį kraštą bei jo praeitį, kad pasiryžę tiek daug aukoti jam savo darbo bei pinigų, kaip tai padarė p. Stulpinas. Tačiau man visada buvo gaila, kad visa tai padaryta tokiam dalykui, kuris Lietuvos praėčiai nušviesti beveik neturi jokios reikšmės. Visada buvo gaila, kodėl gi to paties negalima buvo padaryti su vertingu dalyku. F. de Wit žemėlapis šiandien tegali būti įdomus tik senienų kolekcionieriui bei kartografijos istoriui, o yra juk ir dar senesnių žemėlapių, kurių perspausdinimas būtų vertingas ir daugeliu kitų atžvilgių — kaip kartografinis savo meto Lietuvos tikslus pavaizdavimas ir kaip mūsų krašto kultūros paminklas. Šitas gailėtis ir buvo priežastis, kad tą žemėlapi prisiminiau recenzuodamas minėtąjį albumą, kur iš gražaus užsimojimo išėjo taip pat menki vaisiai.

Abiejuose atsiliepimuose p. Stulpinas rašo, kad mano, kaip recenzento pareiga, buvusi atitaisyti klaidą ir nurodyti, kuriuo laikotarpiu Lietuva buvusi tokia, kokia ji atvaizduota tame žemėlapy. Jį tik atmesdamas, aš likęs skolingas 3000 to žemėlapio dabartinių savininkų, kurie tuo būdu likę nežinystėje. Mano supratimu, nesu niekam skolingas, nes nei esu prisidėjęs prie jo pasirodymo, nei jo net

nerecenzavau. Tiems 3000 neturiu jokios pareigos. Atsakyti galiu tik tam, kas klausia, t. y. pačiam mielajam p. Stulpinui, kurio meilę Lietuvos praėčiai labai vertinu, nes ją lygiai taip pat myliu.

Atsakymas į tą klausimą tegali būti labai trumpas: niekad — niekad Lietuva nebuvo tokia, kaip ji pavaizduota tame žemėlapy, nes ten viskas per daug jau sujaukta.

Kad mangs vėl neužpultų kas, jog niekus kalbu, tikiuosi, "Naujienu" redaktoriui duos vietos nors trumpam šito teigimo paaiškinimui. Gal tai bus įdomu ir kaikiuriems kitiems laikraščio skaitytojams.

Šitokių senų Lietuvos žemėlapių yra ne tas vienas. Jų bus net keletas šimtų. Betgi didžiausioji jų dalis yra gaminti toli nuo Lietuvos ir tokių žmonių, kurie labai mažai ką apie ją nežinojo. Pačioje Lietuvoje, panaudojant net instrumentus atskirų vietovių geografinę padėčiai nustatyti, prieš 19-tą amžių tebuvo pagaminti vos du žemėlapiai. Vienas iš jų bus buvęs pagamintas greičiausiai 16 amž. viduryje vykdamas žemės (valakų) reforma, kada didžioji dalis etnografinės Lietuvos valstybinių žemių bei girių buvo išmatuota ano meto specialistų matininkų. Tokio žemėlapi nei vieno egzemplioriaus, tiesa, nėra išlikusio, bet kartografijos istorikai spėja, jog yra buvęs iš to, kad Vakarų Europoje leidžiamuose žemėlapiuose Lietuva nuo to meto pradeda vaizduoti jau kitaip ir žymiai tiksliau.

Antrasis Lietuvoje gamintas žemėlapis buvo paruoštas T. Makowskio 16-17 amžių sąvartoje, kurio rašymo bei spaudos darbai betgi buvo atlikti taip pat Amsterdame, anų laikų žymiaame kultūros centre. Jis paruoštas ir išleistas 1613 m. Nesvyžiaus pono M. Radvilos, vad. Našlaitėliu, rūpesčiu ir lėšomis. Taip ir ant to paties žemėlapi parašyta. Dėl to jis ir žinomas Radvilos žemėlapi vardu. Iš senųjų mūsų krašto žemėlapių tai pats įdomiausias ir pats vertingiausias. Betgi iki šiol niekas nėra pasirūpinęs jį perspausdinti mokslui reikalingam. Tik jo antroje pusėje išspausdintas Lietuvos lotyniškas aprašymas, kuriame atitaisyta daugybė tais laikais po Europą kursavusių pasakų apie Lietuvą, buvo jau daug kartų perspausdintas, o pulk. Andrius net jo lietuvišką vertimą kadaise išspausdino "Mūsų žinyne" ir dar rašė apie tą žemėlapi 1952 m. Aiduose.

Šito Radvilos žemėlapi yra taip pat daug perspausdinimų įvairiuose 17 amž. Europos atlasuose. Bet, žinoma, ne visi jie yra vienodai vertingi. Tada žemėlapiams kopijuoti specialių instrumentų nebuvo, viskas buvo daroma ranka, tad išiveldavo daug klaidų.

Nauji kopijuotojai vėl kopijas darydavo dažnai ne iš originalo, tad tų klaidų skaičius augo ir augo. Todėl šiandien ne kiekvienas antikvariatuose parduodamas Radvilos žemėlapis yra lygiai vertingas arba perspausdintinas. Vertingi yra tik pirmosios laidos egzemplioriai, o visi kiti tėra tik kolekcionieriška medžiaga, nors daug vertesni už mūsų kitų kartografų paruoštų ir paskelbtų ano meto žemėlapių.

16 amžiuje įsisiūbavę didžiosios atradimų kelionės po visą pasaulį sudomino žmones žemės rutuliu. Dėl to nepaprastai padidėjo viso pasaulio žemėlapių ir atlasų leidimas. Tas pats tęsėsi ir 17, ir net 18 amž. Žymesnės kartografinės leidyklos kas keli metai vis išleisdavo po naują atlasą. Dažname iš jų buvo ir Lietuvos žemėlapis — arba vienos, arba kartu su Lenkija, arba su kitom kaimyninėm valstybėm. Kaikiuriuose tokiuose atlasuose buvo perspausdinamas ir Radvilos žemėlapis. Betgi kaip tik tuo metu Lietuvos sienos pasikeitė — dar nespėjus išeiti Radvilos žemėlapiui buvo atgauta visa eilė žemių, kurios ruošiant tą žemėlapi buvo užgrobtos Maskvos. Vakarų Europos kartografai pagaliau atkreipė į tai dėmesį ir pradėjo Radvilos žemėlapi taisyti. Tai darydami jie naudojosi naujai pasirodžiusiais kaimyninių kraštų žemėlapiams, kurių dauguma buvo taip pat netikslūs, naudojosi dar anksčiau išėjusiais žemėlapiams, rodžiusiais Lietuvos ir jos sričių sienas prieš Maskvos užgrobumus, naudojosi taip pat Lietuvos bei visos Rytų Europos aprašymais — kompiliacijomis iš senų kronikų, o rezultatai buvo tokie, kad viskas buvo supinta ir sumaišyta. Atsiradus pirmiesiems "pataisytiems" žemėlapiams, vėlyvesnieji naujų Lietuvos žemėlapių gamintojai jau nebesusigaudė, kurį iš jų belaukyti patikimu bei pagrįdiniu, kurį sekti. Siek tiek pagerėjo padėtis, kai 1651 m. pasirodė prancūzo inžinieriaus Beauplano Lenkijos ir Lietuvos žemėlapis, kurio autorius, buvęs Lenkijos artilerijos karininkas, ilgai gyvenęs Ukrainoje (jis išleido ir atskirą Ukrainos žemėlapi), jau daug geriau orientavosi šių kraštų geografijoje ir buvo prisirinkęs daug tikslesnės medžiagos. Po Radvilos žemėlapi, jo žemėlapis laikytinas geriausiu 17 amž. žemėlapiu. Jis buvo taip pat naudojamas vėlesnių kartografų ruošiant naujus Lietuvos ir Lenkijos žemėlapius, tačiau ne visų Beauplano žemėlapis buvo tinkamai įvertintas. Daugelis lygiai su juo vertino ir senąjį Mereatoriaus žemėlapi (išspausdintą 1595 m. ir savo metu, palyginus, neblogą, nors toli neprilygtantį tuo metu jau baigiamam ruošti Radvilos žemėlapiui), lygiai vertino vėlyvesnius jo ir Radvilos žemėlapių perdir-

(Tęsinys 5-me psl.)

ANDERSON PHOTO
Wedding Portraits
Baby & Child Photos
Family Record Plan Member
Confirmation & Holy Communion
Photos
For appointment call PR 6-1314
7120 S. ASHLAND

KLEPPER FOLDING BOATS

for
Roving - Sailing - Motoring
LIGHT, STURDY FRAME
• Precision Made Throughout
• Seaworthy Versatile
• Assembled or Taken Apart in Minutes.
• Compactly Folded in 3 Carrying Bags.
• Fits Into Small Car Trunk.
• Unsinkable.
• Built-In Air Tubes.
• Carrying Cap. • Up to 1800 Lbs.
KLEPPER BOATS HAVE CROSSED
THE ATLANTIC TWICE.
KLEPPER BOATS
520 S. Michigan. WE 9-2729

PINIGAI

YRA PUKIAUSIA DOVANA.
Taip sako tūkstančiai žmonių
— Sovietų Sąjungoje, kurie gavo
pinigus dovanas. — Pinigus taip lengva
gauti.

Viskas, ką Jūs turite daryti, tai
yra pranešti mums tikrą vardą ir ad-
resą gavėjo USSR, Jūsų vardą ir ad-
resą ir atsųsti čekį ar money orderi.
Laikė 2 savaitė, mūsų bankas USSR
išmokės pinigus gavėjui specialiu
kursu po 10 Rublių už kiekvieną do-
lerį.

— Gavėjas gauna pilną sumą be jokio
atskaitymo. — Nėra mūto ar
mokesčių ant siunčiamų pinigų, ne-
atsižvelgiant į siunčiamų pinigų su-
mą. — Jūs galite siųsti bet kokią su-
mą vienam asmeniui. — Po dviejų
savaitė, kada tie pinigai išmokami,
Jūs gausite iš mūsų oficialų pakvi-
tavimą, pasirašytą pinigų gavėjo. Vi-
sos perlaidos pilnai garantuotos ir
apdraustos. Už patarnavimą imama:

Už kiekvieną sumą
iki \$50.00 — \$5.00
iki \$100.00 — \$10.00
iki \$150.00 — \$15.00
iki \$200.00 — \$20.00
Nuo didesnių sumų 10%.
...Prašome išidėmėti, kad mūsų fir-
ma turi Bankų ir Apraudo Departmento
leidimą ir bondytą. Tik mes
vieni Jums duodame pilną garantiją.
Siųskite kiek pinigų giminėms ir
draugams Lietuvon ir padarykite
jiems džiaugsmo.

GRAMERCY, Dept. NS
744 Broad Street, Newark, N. J.

New Yorko įstaiga
118 East 28th Street, 9 floor
New York 16, N. Y.
New Yorko telefonas MU 9-0598.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. S E R E N A S
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-9063

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI
PERKRAUSTAU
(MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. LItuanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS
"Kas pirmesnis, tas geresnis"
ORO VESINTUVAI
ZEMIAUSIOMIS KAINOMIS
TV, Radijai, Hi-Fi, Pardavimas
ir taisyimas
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 30, 1960

(Tęsinys iš 4-to psl.)

binius su visomis klaidomis bei iškraipymais.

Grįžtant prie p. Stulpino perspausdintojo Fréderik de Wit žemėlapių, tenka pasakyti, kad jis, deja, priklauso prie tos masės įvairių atlasų leidėjų pagamintų žemėlapių, pilnų visokių iškraipymų. Jo rytinės Lietuvos ir Lenkijos sienos paimtos gal iš Beauplano žemėlapių arba iš kurio nors jo perdirbinio, kurių tuojau atsirado. Tos sienos maždaug atitinka Lietuvos rytines sienas prieš 1667 m. Andrusavos taikos sutartį. Fr. de Wit laikomas geros technikos kartografo. Iš pradžių jis dirbo kaip kitų samdinytis, o vėliau iš įpėdinių nupirko kelių leidėjų palikimą bei spaustuve ir pradėjo pats leisti atlasus. Jų yra žinomi, berods, keturi. Visi be datų. Vašingtono bibliotekos kartografinio skyriaus katalogo leidėjų nuomone, jie bus išėję 1688 — 1708 m. laikotarpyje, o kiti autoriai spėja, kad dvi paskutinės laidos bus išėję apie 1695 m., nes pats Wit mirė 1704 m. Kaip ten ištikrųjų yra, nė nesvarbu. Užsukus į geresnę biblioteką, kur yra geros kartografinės literatūros, būtų galima nesunkiai susekti ir kiek to de Wit žemėlapių buvo perspausdintų, o palyginus su ankstyvesniais Lietuvos žemėlapiais, būtų galima susekti ir jo pirmojo spausdinimo datą. Labai galimas dalykas, kad tas žemėlapis buvo jau spausdintas J. Blaeu atlase, gal buvo ir sekančiais metais išėjusiame Daucker atlase, su kuriuo de Wit taip pat bendradarbiavo, bet mums tie išaiškinimai nieko nepadėtų — žemėlapių vertė nuo to nepasikeistų.

Jeigu de Wit žemėlapis yra jau J. Blaeu 1659 m. atlase (tada išėjo ne vien ispaniškoji, bet ir lotyniškoji jo laida), tai jis jį turėjo pagaminti dar savo jaunystėje (jis gimė apie 1616 m.), gal dar neturėdamas ir didelio patyrimo. Gal būta, dėl to jis nesusiėmė savo turimoje daugybės žemėlapių bei aprašymų medžiagoje ir vienus dalykus paėmė iš 17, kitus iš 16 ir net 15 amžių padėties, o kitus tiesiog pats supynė nesusiėmėdamas. Iš aprašymų, matyt, žinodamas, kad yra tokia Braclavo vaivadija, jis nubrėžė sienas net dviejų vaivadijų — Lenkijos Podolėje ir Lietuvoje apie Brėslaują, pastarąją pavadindamas "Braslaviensis," o aną "Braclaviensis." Iš-

tikrųjų gi Brėslauja tebuvo tik Vilniaus vaivadijos pavieto centras. Livonijos (Latgalos) vaivadijos žemėlapyje visiškai nėra ir visa Livonija pavaizduota maždaug pagal 16 amž. padėtį. Lietuvos krašto teritoriniame paskirstyme greta vaivadijų tebefiguroja atskiros kunigaikštijos ir teritorijos, kurias autorius atrado senuose žemėlapiuose.

Taigi Fr. de Wit žemėlapis, deja, mums neduoda jokio laikotarpio Lietuvos vaizdo. Dėl to ir gaila, kad tiek gražių pastangų ir pinigų išleista nevertingos senienos paskleidimui, kai viso to taip trūksta daug vertingesniems dalykams. Nevertingas jis yra ne dėl to, kad leidėjo klaidingai priskirtas 15-16 amž., bet dėl to, kad nepavaizduoja jokio laikotarpio. Jo vertė nė kiek nepasikeistų, jei ant jo būtų užrašyta ir 17 amž. Gaila, bet taip yra.

Į p. Stulpino klausimą, kiek tai leidžia dienraštinio straipsnelio rėmai, man rodos, būsiu atsakęs, o dėl kitų dalykų, atrodo, nėra prasmės atsiliepti. Aš tikiu, kad dėl šitos mažos istorijėlės p. Stulpinas savo užsidedimo aiškintis Lietuvos praeitį nesusilpnins. Betgi imantis ko nors didelio visada reikėtų pirma reikalą nuodugnai išsiaiškinti. Jei pačiam nesiseka, galima gauti talkos. Kad ir šiuo atveju, kodėl negalima buvo nunešti žemėlapių kad ir į Čikagos miesto ar kurios kitos bibliotekos kartografijos skyrių ir paprašyti tenykščių specialistų pagalbos? Jie, žinoma, nebūtų pasakę ar tiksliai jame Lietuva atvaizduota, bet kada jis spausdintas, būtų nesunkiai susekę iš specialios literatūros. Kad ištikrųjų aiškintis reikia, rodo ir p. Stulpino minimi viename Blaeu atlase net keturi Lietuvą vaizduojant žemėlapius. Aišku, jie ne visi vienodos vertės. Jei kam užteiktų noras vieną iš jų perspausdinti, tai kaip gi galėtų apsispręsti, kurią pasirinkti, jei pirma neišsiaiškintų jų vertės?

A. Sapoka

Kiek visam pasaulyje motorizuotų vežimų

Iš 117,8 milijonų motorvežimų Jungt. Valstybės turi 60 nuosimčių

39-sis metinis motorų centras visame pasaulyje parodė, kad automobilių, sunkvežimių ir autobusų žemės kamuolio plentuose pernai buvo 117,788,400, tai yra penkiais nuosimčiais daugiau. Be to, pernai visame pasaulyje buvo 21,4 milijonai motorvežimų, 10,6 milijonai farmų traktorių ir nesuskaitoma daugybė mažų motorėlių. Bendrai praėjusiais metais 151 kraštuose ir teritorijose buvo apie 150,000,000 varomųjų motorų. Iš tų arti 60% auto-trokių-busų, viso 70-234,300, buvo užregistruota vien Jungtinėse Valstybėse. Kanada turėjo 4,941,000.

Po Šiaurės Amerikos pirmoje vietoje seka Vakarų Europa su 24,174,200 automobilių, sunkvežimių ir autobusų. Toliau seka Sovietų blokas su 4,865,600 autovežimiais, kurių didžiausia dauguma yra sunkvežimiai. Iš to skaičiaus Sovietų Rusija turi didžiausią dalį — apie 3,760,000 vežimų.

Sparčiu motorvežimų daugėjimu labiausiai pasižymėjo Pietų Amerika, kur pernai jau buvo 4,269,200 auto, busų ir sunkvežimių. Vien pernai metais ten padaugėjo 364,000 motorvežimiais.

Azija su Okeanija turi beveik po lygų skaičių, — pirmoji 3,403,000 ir antroji 3,402,900. Visoje Afrikoje motorvežimų yra tik 2,498,200.

Paskiromis valstybėmis Europoje iš eilės pagal daugumą turi: Anglija — 6,234,700; Prancūzija — 5,675,000; Kanada — 4,941,000 ir Vokietija — 4,310,800. Toliau iš eilės seka: Australija su 2,655,600; Italija 2,070,300; Japonija 1,498,200; Švedija 1,227,400 ir Pietų Afrikos Unija 1,089,200.

Now open for Business!

JERRY NUDERA'S MEAT MARKET

5342 W. 25th Street
Cicero
FOR FREE DELIVERY
OLympic 6-2386.

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina	\$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina	\$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina	\$6.00

Knygos kietai irštos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

**K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK**

PURE - DELITE JUICE CO.
Aukščiausios rūšies vaisių sultys.
Kasdien šviežiai pagaminamos ir išvežiojamos į namus. Reguliarus pristatymas kasdien. Skambinkite mums — mes garantuojame būsite patenkinti.
5231 So. Ashland Ave. GR 6-9176.

NADINE'S BEAUTY SHOP
1751 W. 18th St.
Specializing in Permanents
Tinting — Bleaching — Hair Styling
— Cutting — Scalp treatments etc.
Expert operators — for Appointment.
Call HAYmarket 1-0729.

**LORD JEWELERS
DIAMOND DEALERS**
• Imports
• Repair svse.
• Nat'l adv. brands
DIAMOND LIGHT SCOPE
Phone inquiries receive prompt attention
6251 S. Kedzie — WA 5-4010

W. G. GODFREY
Heating contractor
Hot water
heating system installed
Residential — Commercial —
Industrial — City — Suburban
PRespect 6-5300.
8116 S. WESTERN AVE.

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuostuoti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai!
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRespect 8-9210

GALIMA GAUTI SALE

- vestuvėms,
- banketams,
- pobūviams ir t. t.

VI 7-9641

3000 S. Trumbull Ave.

**CALUMET AUTOMATIC
TRANSMISSION**
1234 - 150th St. Hammond, Ind.
Automatinės transmisijos įvairių modelių ir rūšių masinoms — garantuojamos Veltui apskaičiavimai.
Skambinkite Westmore 1-5232

**SPECIALISTS
IN
REMODELING**
Basement & Attic Remodeling —
Carpenter, installation repairs.
Penelng, ceiling, floors.
RE 1-2479.

**VISIT
HELEN'S**
Tap & Liquors.
4358 S. Wood.
VI 7-8232.
Open 10:00 A. M.

Will Repair Set in Home
TV SERVICE \$ 3.00.
90 Day guarantee on Parts Service
Day — Nights — Sunday
Low Prices on all Picture Tubes.
JOE'S TV.
219 So. Pulaski
SA 2-8822 KE 3-8414

Siuntiniai į Lietuvą
Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
V. Lėjas P. NEDZIŪSKAS

Skaitkite "N-nas"

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 WEST 71st ST.

TEL: GROvehill 6-2345-6

Tai nauja Petkų — tėvo ir sūnaus — koplyčia, turinti visus moderniškus patogumus. 3 erdvios salės. Patogus privažiavimas. Šalia sklypas automobiliams pastatyti.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

3 METAI

NR. 12 (89)

TIKRAS IR FALŠYVAS RADIKALUMAS

Normali radikalų funkcija yra kovoti prieš ištvirtinusius jėgas. Tai jie daro ne tik tada, kai šios jėgos blogai elgiasi, bet visada, vadovaudamiesi mintimi, kad kas yra ištvirtinusi jėga, savaime yra linkusi nesiskaityti su mažiau ištvirtinusiųjų nuomonėmis ir interesais. Toks nesiskaitymas, radikalui atrodo, slypi pačioje "ištvirtinusiųjų jėgų" ("the Establishment") sąvokoje.

Išėjimas lietuvių visuomenėje radikalizmas yra tapęs problematišku todėl, kad iš esmės nebėra likę ištvirtinusiųjų jėgų, išskyrus siauriausioje ir nereikšmingiausioje parapijėje plotmėje. Niekas nebeturi galios nulemti ar bent tvarkyti kitų gyvenimą. Greičiau "autoritetų" ir "vadų" likimas patsai dažnai pakimba ant "vedamųjų" geros valios plauko. Net ir labiausiai lietuvių tarpe "ištvirtinusi jėga" — katalikinė bažnytinė organizacija — Amerikoje yra pasidariusi maža mažuma mažumos bažnyčioje, be jokios įtakos net ir tos mažumos bažnyčios reikalų tvarkyme.

Jaunimo sluoksniuose jau kuris laikas laikoma "pažangu" ir net žavinčiai "radikalų" pasisakyti prieš lietuvių politines partijas. Bet iš tikrųjų tuose pasisakymuose nieko radikaladus nėra (niekas nėra radikalų, kas nėra pavojinga!), nes partijos nėra tiek ištvirtinusiųjų galios pozicijose, kad kiekviena jautri dvasia turėtų prieš jas vardan laisvės ir pažangos sukilti. Atvirkščiai, partijos yra taip suvargusios, kad jaunimo kritika partijų atžvilgiu, dažnai neapgalvotai brutali, darosi nebe kilnaus radikalizmo, bet vulgaraus anti-humanizmo išraiška.

Vienintelė lietuviuose tikrai ištvirtinusi jėga, šalia asimiliacinės aistros, yra *ineracija*. Ja tačiau apdovanoti nemažiau radikalieji kaip konservatyvieji, ir tiek jaunimas, tiek senimas. Tiek, kiek išėjimas visuomenėje radikalai iš inercijos kovoja prieš jėgas, kurios buvo Lietuvoje ištvirtinusiųjų (arba Ryties yra ištvirtinusiųjų kitose visuomenėse), tiek jų radikalizmas tampa išėjimo bendruomenės kontekste falšyvas, neaktualus ir nevaisingas. Tai — viena iš lietuvių radikalizmo vidinio ištuštėjimo priežasčių. *Tikrasis radikalizmas šiandien yra kova prieš inerciją, kuri tačiau pati netaptų inertiška*, t. y., kova vis naujomis, bet giliai išmąstytais mintimis, vis naujais, bet sąžiningai atliktais, žygiais, — *kova reikšmingu ir dideliu darbu*.

Šiandieninė padėty kaip tik radikalui turėtų kilti klausimas, ar *negailėstingai aštrus* kritikos žodis, kuris kitose sąlygose būtų radikalumo privilegija, yra suderinamas su humanizmu, su meile žmogui, kurios vardu įsiai tariamas. Vargstantiesiems — o jų tarpan turime įrašyti visas lietuviškas organizacijas, jei ir ne visus pavienius asmenis — labiau reikia atjautimo ir gerų pavyzdžių negu aštrių, kad ir abstrakčiai teisingų, kritikos žodžių.

Kovoti kilnu tik prieš stiprius, tik prieš daug stipresnius už save.

B. V.

Keltas iš rojaus (5)

TIKROVĖS BANDYMAI

Gabrielius Gedvila

Susipažinimas nebuvo labai malonus. Vytas buvo sutiktas su rezervu, kaip sutinka tėvai nematytą žmogų, kuris gali tapti jų žentu, ypač kai jie buvo numatę ką nors kitą.

Kada Silvija atsiskyrė ir nuėjo pasikalbėti su tėvais, Vytas pasijautė tikrai vienišas. Kai jie po pasitarimo grįžo, Silvija buvo pasikeitusi. Tėvų nenuoširdus mandagumas buvo virtęs šaltumu. Silvija nieko nesakė. Bet žodžių ir nereikėjo.

Vytas tačiau tikėjosi, kad Silvija nepasiduos.

Kitos savaitės vidury Silvija davė savo sprendimą:

"Už tavęs negaliu tekėti."

"Tik pasakyk man, kodėl?"

"Tėvai neleidžia."

"Mes galim pabėgti," Vytas pajuto, kad jis pirmą kartą per ilgą laiką kalbėjo nerealiai.

"Kur? Kaip? Iš ko gyvensim?"

"Turiu dvi rankas. Ko daugiau reikia? Tu mane myli?"

"Taip." Teisybę pasakius, ji pati nebežinojo. Ji mylėjo herojų. Tėvai tą tipą sunaikino. Ji nebežinojo, ko norėjo. "Aš pati nežinau," pravirko Silvija.

Tą savaitę nesimatė. Kada sutiko ją kitos savaitės pradžioje gauti atsakymo, ji galėjo išskaityti iš veido.

"Ar tai dėl to, kad mano tėvai nėra turtingi?"

"Ne tai. Bet, teisybę pasakius, turto jie ir neturi būda-

mi Europoj gimę."

"Dabar neturi, bet Lietuvoje tėvas valdė didžiausią korporaciją", aiškino Vytas ir prisiminė labai panašią motinos kalbą.

"Būkim draugais."

Vytas nieko neatsakė. Pasi- jautė neapsakomai pavargęs. Norėjo miegoti ir užmiršti šį blogą sapną.

Draugystė rado greitą gal- lą. Kada atėjo birželis ir lai- kas planuotai kelionei jachta, Vytas nebuvo vienas iš pakviestųjų. Nežinojo, kas iš Be- ta-Delta buvo "išrinkti", nes ten nebesilankė. Nenorėjo aiš- kintis dėl Silvijos, nes jau gandas buvo apėjęs visas kor- poracijas. Ir, pagaliau, pradė- jo nekęsti amerikiečių.

Šios nebuvo vienintelės blo- gos žinios. Paaiškėjus pažy- miams, gavo pranešimą, kad bent vienam semestru pašal- inamas iš universiteto.

Gal ir būtų rudenį grįžęs į kitą universitetą, bet neturėjo jokio noro mokintis, o tėvų priekaištai nebeturėjo reikš- mės.

Išėjo kariuomenėn nekęsdamas amerikiečių ir su apatija lietuviams.

Grįžo iš kariuomenės pasi- keitęs. Net išvaizda kitokia. Pažiūrėkit į jo veidą. Jis griež- tas, bet taip pat ir jautrus. Niūrus, bet gali nušvisti. Tik kažin ar šią žiemos popietę toks pragiedriejimas įmano- mas.

Jo žvilgsnis aplenkia dangoraižius ir skrieja į tolumas. Dešiniu šonu atsiremęs į lan- go kampą. Ranka kišenėj. Ne- juda, lyg būtų suštingęs.

Pagaliam pasuka akis į gat- vę. Apačioje mašinos juda kaip skruzdės. Važiuoja, sus- toja. Vėl eilėmis pradeda ju- dėti. Šaligatviuose atsiranda daugiau žmonių.

Vytas pasižiūri į laikrodį. Penkta valanda. Vėluoja į paskutinę dienos paskaitą. Už pusvalandžio turėtų baigtis pirmoji studentų suvažiavimo diena.

Nuleidžia ranką ir apsisukęs žengia link durų. Sustoja, at- sisuka ir pamažu sugrįžta at- gal. Sukrinta į prie lango sto- vintį fotelį.

Antrą kartą po kelerių me- tų stovi prieš krizę. Ne, jis tų krizių nesukūrė. Jos tik atsiti- ko. Bet jei jis būtų kitaip pasi- elgęs?

Vėl pakyla ir, priėjęs prie rašomojo, staigiai sėda rašyti.

Mano Mieloji,

Rašau atsisveikinti. Kada hotelis Tau perduos šį laišką, jau būsiu grįžęs namo ir besirengiąs keliauti tolyn. Geriau, kad nesusitinkam. Abiem bus lengviau.

Neišvykstu todėl, kad bėgčiau nuo tavęs. Tave mylėsiu visuomet. Bet mūsų žvaigždės nesutapo, nors gal ir po ta pačia gimėme.

Savo paskutinius žodžius noriu parašyti, nes ant popieriaus viskas aiškiau, lengviau

išreiškiamą. Ant popieriaus lengviau būti atviru. O noriu būti atviras, kad mane suprastum. Todėl stengsius sakyti visą tiesą, arba bent tiek, kiek žmogiškai įmanoma; o tai nėra lengva, nes kalbėdami mes visuomet norim, kad kiti matytų mus tokiais, kokie mes norim būti, o ne kokiais esame.

Mane seniai pažįsti, miela Dalia. Žinai mūsų kelius, kurie nuo pat mūsų susipažini- mo skyrėsi. Žvelgiant atgal, Tavo kelias buvo laimingesnis. Mano buvo neramus. Bet, žiūrint į šiandieną, aš savo ke- lio nebėgaliau pakeisti.

Kada buvau kariuomenėje, gavau laišką iš Bill'io. Rašė, kad susipažino su Tavim per geriausių mokinių pagerbimo susirinkimą. Jaučiau, kad ly- gino mudu. Stebėjosi skirtu- mais, ypač tuo, kad Tu akcen- tavai savo lietuviškumą, kad buvai patenkinta veikla tarp lietuvių. Nuo to laiko pradėjau galvoti apie įsijungimą į lietuvišką veiklą.

Į lietuvišką gyvenimą įsi- jungiau be jokių rezervų. Atė- jau ten ne kokio pareigos jas- mo vedamas, nes man parei- ga buvo tik žodis, kuris buvo vartojamas pagražinti ir pa- teisinti norimą rezultatą. Bu- vau įsitikinęs, kad mano vie- ta lietuvių tautoje. Tai reiš- kė laikiną tremtį, o paskui pilną įsijungimą į sąvają tau- tą savoje žemėje.

Baigė kariuomenę ir tuoj grįžo studijuoti. Su tėvu pri-ėjo kompromiso. Studijuos biznį ir reklamavimą, daly- kus, kurie Vytui nebuvo toli nuo širdies. Tėvas, prisiminda- mas praėjusias tragedijas, nes- paudė sūnaus. Sūnus, prisi- mindamas savo nepasiseki- mus ir išgyvenimus, nebesi- šiaušė prieš tėvą. Nebuvo mei- lės tarp jų. Bet jos vietoj atsi- rado "taiki koegzistencija."

Literatūra vėl tapo mėgia- miausias laisvalaikio užsiėmi- mas. Mėgo populiarią muziką, džiaugėsi džazu, troško klasi- kinės muzikos. Mėgiamiausi kompozitoriai buvo Sibelius ir Bethovenas. Domėjosi menu. Jo kambaryje kabėjo Van Gogh'o reprodukcija. Prieš iš- vykdamas suvažiavimą pridė- jo Gauguin'ą.

Iš dalies savo noru, iš da- lies poros naujai surastų draugų traukiamas, įsijungė lietuviškon veiklon. Ėjo su baime. Nežinojo, ar bus pri- imtas.

Tačiau aplinkybės susidėjo palankiai. Iš dalies "naujo avinėlio" psichologija, iš da- lies Vytauto nuoširdumas, iš dalies jo talentas užimponuoti ne tik nugalėjo kliūtis, bet įjungė jį į aktyvią studentiš- ką veiklą.

Antrame metų susirinkime buvo rinkimai, ir Vytą išsta- tė į valdybą.

Labai norėjo būti išrinktu, bet nežinojo kaip reaguoti. Ar silpnu balsu sakyti: "Ne, aš negaliu...", ar pareikšti: "Jei

(Tęsi. ys iš 6-to pusl.)

J. JASINSKAS

SPAUDOS PABIROS

būsiu išrinktas..." Nutarė tylėti ir su kaimynu užvedė kalbą. Gavo daugiausiai balsų ir tapo skyriaus pirmininku.

Su entuziazmu stvėrėsi darbo.

Šioj veikloj jautė didesnę pasitenkinimą negu turėtojų, nors ir jautė trūkumų, kuriuos būtų galima apibūdinti kaip tam tikrą gyvenimo netikrumą ar falšyvumą. Jis buvo panašus į tą, kurį kadaise matė ir prieš kurį sukilo baigdamas gimnaziją.

Studentiškoji veikla svyravo tarp entuziazmo ir apatijos. Dauguma narių likdavo apatijoje ir nesijaudino, ar projektas pasiseks ar sukris. Iš amerikiečių gyvenimo perkelta dvasia ir tam tikros lietuviškos pažiūros davė nelabai patrauklų mišinį.

Susirinkimai susidėdavo iš paskaitos, kuri retai buvo atdžiai klausoma, diskusijų, kuriose pasireikšdavo vyresnieji studentai, ir pasilinksminimo, kuriame reikšdavo visi. Tačiau, nežiūrint visų trūkumų, veikla buvo naudingesnė negu Beta-Deltoj.

Gal tai ne visai tikslu. Šią idėją pilnai suformulavo tik kada jau buvo pilnai įsijungęs į veiklą. Kada ją pilnai išsiaiškino, savo tolimesnius planus pynė aplink ją.

Todėl ir epizodas su Rūta negalėjo kitaip pasibaigti. Rūta priklausė studentijai, bet tokį priklausymą laikė panašiais, kurie neleido jai atrasti laimės. Ypač buvo jautri amerikoniško gyvenimo reikalavimams socialinėj srity. Sėdėti namuose šeštadienio vakarą turėjo būti didžiausias nepasisekimo ženklas. Nebuvo ji nei graži, nei įdomi. Tačiau dėjo visas pastangas būti populiari. Draugystėms užmegzti vartojo visus savo talentus.

Draugystė su Vyta nebuvo ilga. Nors Rūta buvo pasiruošusi ją tęsti be rezervų ir eventualiai pakeisti ją oficialiu titulu, bet jos pažiūros į lietuvišką gyvenimą jai trukdė. Jos noras mylėtis buvo didesnis negu Vyto noras įsipareigoti. To noro Vyta neatsisakė žinodamas, kad vedęs neturėtų progos net pagalvoti apie lietuvišką veiklą.

Neužilgo Rūta susižiedavo su vienu buvusiu studentų veikėju, kuris jau keli metai kaip baigęs. Nors, būdamas studentu, ne kartą ragino draugus į veiklą, bet baigęs pasitenkino paprastesne veikla savaitgalių vakarais. Pirkto mašiną ir namą priemiestyje. Studentiškame gyvenime pasirodydavo per initium semestri ir suvažiavimus.

Paskutinį kartą savo pasiryžimą pareiškė prieš dvi savaites, kada atsilankė Bill'is. Paskutiniaisiais mėnesiais jis būdavo neretas svečias Gilių bute. Jo studijos ėjo prie galo. Nepaprastai daug dirbo. Nuo tokio persitempimo neseniai turėjo praleisti savaitę ligoninėj. Daktaras liepė daugiau

90% lietuviškos knygos pirkėjų

Bostoniškiei pabandė ir gerai išėjo. Toks bandymas nėra lokalinio — vietinio — pobūdžio. Kodėl negalėtų pabandyti ir kitos lietuviškos kolonijos, kuriose gyvena ne vienas mūsų rašytojas ar poetas. Praėjusių metų pabaigo

ilsėtis.

Vytas papasakojo apie savo paskaitą, kurią rengė skyriaus susirinkimui.

"Man vis vien neaišku, kaip tu pasidarei toks lietuvis. Atsimeni, kadaise man bandei įrodyti savo amerikoniškumą, o dabar tik ir kalbi apie lietuvius."

"Su jais veikiu."

"Kodėl? Tokios tavo nacionaliai kolegos, kolegės."

"Nacionalinės pažiūros tik sustabdo tavo intelektualinį augimą."

"Žodžiu, iš tokios veiklos karjeros nepadarysiu?", užsigavo Vytas.

"Kodėl tu su jais dirbi?"

"Todėl, kad niekur kitur negaliu priklausyti. Ne, ne tai, kad kas draustų. Šioje grupėje galiu būti laimingiausias."

Bill'is truktelėjo pečiais.

"Man visvien atrodo, kad toks nacionalizmas dvidešimtajam amžiui nelabai tinka."

"Kuo tu jį pakeistum?"

"Vienu pasauliu. Aišku, ne iš karto. Tai būtų tik vaikiškas sapnas. Bet pamažu. Pirmiausiai paimti žmones, kaip tu, ir nacionalizmas nebeturės jėgos rodyti savo piktumą."

Vytas jautėsi nepatenkintas.

"Nežinau, ar taip kategoriškai kalbėtum, jei būtum priverstas bėgti iš Amerikos ir gyventi svetimame krašte."

Billis nutarė pakeisti temą: "Atėjau pasiūlyti vieną planą. Žinau, kad tau su pinigais sunkoka, tai kaip tik pagalvoju apie tave. Tėvas atidaro skyrių Arizonoj gruodžio pirmą. Yra šešios pozicijos. Nors prarastum šį semestrą, bet sausio mėnesį galėtum pradėti vakarais."

Vytas padėkojo, bet atsisakė.

(Bus užbaigta)

STUDIJŲ DIENOS GAMTOJE

Šį šeštadienį ir sekmadienį, balandžio 30 ir gegužės 1 dienomis, Beverly Shores, pp. Česnų ir Mildažių viloje, vyks ta vidurinių vakarų studentų santariečių studijų dienos. Kiek teko girdėti, intelektualinėje programoje dalyvaus čekiečių filisterių ir studentų jėgos, o kitose programos srityse matysis ir detroitiečių, clevelandiečių bei urbaniečių. Santariečių pažangumui simboliška, kad jie pirmieji iš akademinų organizacijų atpažino ateinančią vasarą...

Kviečiami dalyvauti ir svečiai kolegos, kolegės.

je Bostono Tautinės S-gos skyrius savo namuose susigalvojo ruošti kultūrinio pobūdžio šeštadienius vakarojimus. Tiesa, salės talpa nėra erdvi, bet jaukiai įrengta ir susirinkusieji į tuos vakarojimus gali visai gražiai ir kultūringai praleisti laiką. Viename tokių vakarojimų subuvime buvo skaitomi lietuvių poetų, gyvenančių Bostone, kūriniai. Perskaičius parinktuosius eilėraščius, susirinkusieji patys turėjo atspėti, kurių autorių yra tie kūriniai. Gražu: auditorija labai aktyviai tokiuose spėjimuose dalyvauja ir tuo dar labiau ir arčiau susipažįsta su mūsų rašytojais bei jų kūryba. Čia pat ir "biznis" buvo daromas: Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, keliaudamas į šeštadieninį vakarojimą, atsigabeno kelias dešimtis tik ką išleisto veikalų, buvusio Lietuvos operos solisto Kutkaus atsiminimus — "Dainininko dalia". Pats leidėjas, po poetų kūrybos skaitymo-deklamavimo ir spėjimų pravedimo, ėmėsi veikti: siūlyti naujai išleistą knygą. Išpardavimui pasibaigus Enciklopedijos leidėjas, priėjęs prie Pabirų autoriaus, švytinčiu veidu tarė: "Parašyk, jog lietuvių knygas mėgsta ir jas perka. Šį vakarą pardaviau beveik visus Dainininko dalios atsigabentus egzempliorius. Tik pagalvokite: 90% esančių pirkto lietuvišką knygą..."

Devynios dešimtys procentų lietuviškos knygos pirkėjų! O jeigu taip ir kitur pabandžius panašiai platinti, sakysime, tų autorių, kurių kūriniai arba jų ištraukos skaitomos susirinkime. Kodėl ne? Ar ne gražu būtų, jeigu į panašius skaitymo bei deklamavimo vakarojimus įsijungtų mūsų jaunoji karta — studentija. Tegu jaunieji skaito, deklamuoja, o senesnieji kartu su jaunaisiais, atlikę spėjimų procedūrą, perka išpildytųjų kūrinių autorių knygas. Gal ne pro šalį bus čia pateikti vieną kitą ištraukėlę iš skaitytojų, Bostone gyvenančių poetų kūrybos. Tegu patys Naujienų skaitytojai pabando atspėti autorius ir tuo pačiu pajusti aktyvaus dalyvavimo spėjimuose skonį. (Ištraukų autorių pavardės, eilės tvarka, įrašytos pabaigoje.)

Pabandykite atspėti autorius:

"KODĖL, sakyk, gerasis Dieve,

Taip toli esi nuo mano aimanų /visų,

Nuo mano šauksmo, kurs pas /saulio skliautus

Nuo mano ašarų, kurias lau /kais nešu?

Taip varžos mintys griauti /pastatus ir bokštus

Ir spindulingus sostus žemiš /kam krašte,

Nes palenkei mane sukurti /stabūi maldą

Ir nuodėmių rūkuos raity /tis gyvate..."

"Lyg žiedais apkibus vyšnia, padangė pilna debesėlių baltų, Sirdis pavasario skridimo nedainuot negali —

Ir aš, tartum piemenėlis ant Nemuno krantų,

Pučiu savo auksaburnį lumzdelį.

Moterys, poetai ir vienuoliai — minia apsimetėlių piktų —

Tulžim ir panieka žmogaus nunuodyti negali —

Ir aš, tartum piemenėlis ant Nemuno krantų,

Pučiu savo auksaburnį lumzdelį..."

"Plaukia upės ir plaukia Iš versmelės gilios.

Kad ir kažkaip jas šauksi — Jos negrįž atgalios..."

Plaukia dienos ir plaukia — Ir jos plauks, ir jos plauks.

Kad ir kažkaip maldauki — Nepalauks, nepalauks..."

"Galingi ilgesio sparnai Sudrumsčia dangų, jūrą, žemę;

Sudrumsčia širdis amžinai

Ir nyksta lyg rūkai aptemę, Toli tu, mano mylimoji,

Zvaigždžių takais nukelia /vai

Ir veltui apie man svajoji, Veltui gėlių man prirink /kai..."

Diena praeina mašinų ir /triukšmo erzely,

Sūri nuo prakaito, ir duonos /kąsnio alkaną,

O Vakaras užlieja juodą stik /lo angą

Ir būdi ten prie mano nuovar /gio ribų.

Matau, gilioj naktį pakilus /žėri saulė

Ir auksu slėny dega nekaltai /žiedai: —

Sviesi ir geltonais plaukais /mergaitė

Gerti atneša qsočių, sklidiną /nuodų...

Nuodų, kurie pririšo Vakara /prie mano lango..."

"Žinau: dorai gyvent malonu, Gyvent be meilės ir alaus,

Ir tarsi bokštan Babilono

Veržiuos lig vakaro vėlaus. —

Veržiuos iš juodo miestų /kūno

Aukštyn, aukštyn, aukštyn, /aukščiau,...

Kol aš virš užiančio sališano, Kur, rodos, niekad nelaks /čiau.

Iš debesų šilkinio sosto, Asketo veidu vaškiniu

Žvelgiu, kaip žemė nusiklosto Sydus naktinių marškinių..."

Paduotų eilėraščių ištraukų autoriai eilės tvarka: Faustas Kirša, Stasys Santvaras, Petras Pilka, Pranas Lembergas, Zigmantas Gavelis ir Antanas Gustaitis.

P. S. St. Santvaro, Z. Gavelio ir Antano Gustaičio ištraukos paimtos iš niekur dar nespausdintų eilėraščių.

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, APRIL 30, 1960

GALVOSŪKIS Nr. 7

Vienas Naujienų skaitytojas iš Balšimorės pastebėjo, kad mūsų galvosūkiu buvo neteisingai sunumeruoti: paskutinis turėjo būti ne penktas, o šeštasis. Tuo būdu šis galvosūkis jau *septintas*. Jis skiriamas *matematikams* ir *matematikos mėgėjams*. Premija — prof. Bieberbacho funkcijų teorijos kursas (Lehrbuch der Funktionentheorie). Konkurso sąlygos — kaip paprastai. Paskutinė pašto antspaudo data — š. m. gegužės 31 d.

Rasti tris minimalinius trikampius, kurių kraštinių ilgiai išreiškiami sveikais skaičiais ir kampai patenkina sąlygas:

a) vienas kampas dvigubai didesnis už kitą;

b) vienas kampas 5 kartus didesnis už kitą;

c) vienas kampas 6 kartus didesnis už kitą.

Galvosūkio Nr. 6 (klaidingai pažymėto numeriu 5) sprendimas

Lengva matyti, kad ieškomos pirmųjų skaičių aritmetinės progresijos skirtumas d turi dalytis iš 2, 3, 5 ir 7, t. y. iš 210. Iš tikro, leiskime, kad d nesidalija, pvz. iš 5. Tada iš pirmųjų 5 progresijos narių, būtent, a, a+d, a+2d, a+3d ir a+4d, bent vienas turėtų dalytis iš 5, nes visi šitie skaičiai, dalijant juos iš 5, duoda skirtingas liekanas; tad viena iš tų liekanų turi būti lygi 0. Jei a = 5, tai a+5d dalijasi iš 5, t. y. nėra pirminis; jei a+d dalijasi iš 5, tai tada ir a+6d dalijasi, t. y. vėl nepirminis ir t. t. (jei dalytųsi iš 5 narys a+4d, tai taip pat ir paskutinis narys, būtent, a+9d, dalytųsi iš 5). Panašiai įrodoma, kad turi dalytis iš 2, ir iš 3. Lieka dar 7. Kadangi a negali būti nei 2, nei 3, nei 5, tai jis *nemažesnis* už 7. Bet iš pirmųjų 7 narių bent vienas (įrodoma, kaip aukščiau penkiems) dalijasi iš 7. Jei tai būtų ne a, o kuris nors iš sekančių narių, tai jis, būdamas didesnis už 7 (juk jau a nemažesnis, kaip 7), nebūtų pirminis. Tad tik a gali dalytis iš 7. Tada aštuntasis narys, būtent, a+7d, taip pat dalytųsi iš 7 ir nebūtų pirminis. Tuo būdu iš tikro d dalijasi iš 210. Bet d gali būti lygus tik 210, o ne, pvz., 420, 630 ir pan., nes priešingu atveju progresijos kai kurie nariai (dešimtas is tai jau tikrai!) būtų didesni už 3000. Tuo būdu ne iš pirmųjų skaičių lentelės nustatome, kad d = 210 (kaip kad padarė vienas sprendėjas), bet *įrodoma*.

Turėdami galvoje, kad $210 = 11.19 + 1$ ir $13.16 + 2$, matome, kad $(m+1)$ progresijos narys gali būti išreikštas forma $11.19m + (a+m)$ arba forma $13.16m + (a+2m)$. Iš pirmos formos matome, kad a, dalijant iš 11, negali duoti liekanų, lygių 2, 3, 4, ... 10. Tuo būdu a arba 11 arba, da-

lijant iš 11, duoda liekaną, lygią 1. Iš antros formos matome, kad a, dalijant iš 13 gali duoti tik liekanas 2, 4, 6, 8, 10 arba 12. Kadangi a nelyginis, tai arba a=11, arba gali būti išreikštas viena iš sekančių tiesinių formų $286 = 2.11.13$: $286t + 23$; $286t + 45$; $286t + 67$; $286t + 155$; $286t + 177$ ir $286t + 199$.

(O ne vien tik forma $210t + 11$, kaip kad nurodė vienas sprendėjas; psichologinis pagrindas šitokiam teigimui gana aiškus: 11 — pats pirmasis pirminis skaičius, kuris seka po 7). Kadangi a mažesnis už 1110 (mažesnis už 3000 — 9.210), tai tenka patikrinti tik sekančias galimas reikšmes: a = 11; 23; 309; 595; 881; 45; 331; 615; 903; 67; 353; 637; 925; 155; 441; 727; 1013; 177; 463; 749; 1035; 199; 485; 771; 1057.

Iš jų pirminiai yra tik šie: 10; 11; 23; 881; 331; 67; 353; 727; 1013; 463 ir 199.

Iš atitinkamų dešimt progresijų tik viena patenkina uždavinio sąlygas: 199, 409, 619, 829, 1039, 1249, 1459, 1669, 1879, 2089.

Teisingus atsakymus (bet, deja, ne sprendimus!) atsiuntė K. Skaisgirys ir J. Kaunas (abu du iš Chicagos). Pagrindinis trūkumas — nebuvo įrodyta, kad uždavinys turi tik vieną vienintelį atsakymą.

Vienas sprendėjas buvo radęs dvi progresijas: 53, 353, 653, 953, 1253, 1553, 1853, 2153, 2453, 2753 ir 7, 307, 607, 907, 1207, 1507, 1807, 2107, 2407, 2707.

Jei jis būtų pamėginęs atlikti bent porą lengvų dalybų, tai būtų pamatęs, kad: pirmojoje progresijoje 1253 dalijasi iš 7; 1853 — iš 17; 2453 — iš 11 (tai labai lengva matyti, žinant dalumo pažymį iš 11);

antrojoje net penki nariai iš eilės — nepirminiai skaičiai: 1207 dalijasi iš 17; 1507 — iš 11; 1807 — iš 13; 2107 — iš 7 (tai evidentiška!); 2407 iš 29.

Vienas skaitytojas klausia, ar buvo atspausdintas matematinio galvosūkio Nr. 3 sprendimas ir atsakymas. Nebuvo, nes nebuvo gauta nė vieno nei sprendimo, nei atsakymo, nei teisingo, nei neteisingo. Uždavinys buvo pateiktas garsaus prancūzų matematiko P. Fermat 1643 m. Sprendimas ilgokas, ir čia duosime tik atsakymą, rastą paties P. Fermat. Pitagoro trikampio, kurio statinių suma ir įžambinė — griežti kvadratai, kraštinės yra šios (įžambinė — minimalinio ilgio): įžambinė — $4687298610289 = 2165017^2$, statiniai — 4565486027761 ir 1061652293520 , kurių suma $5627138321281 = 2372159^2$.

Mėginimų būdu šitokio uždavinio, žinoma, neįmanoma išspręsti; čia ne kažin kiek padėtų ir elektroninės skaičiavimo mašinos. A. Z.

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAibrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tikrai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg. arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Šeštadienį tikrai susitarus.

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS

Nervų-Smegėnų Ligos, Chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 W. 51st St.
Valandos: Šeštadien. susitarus, skambinti TIK Pirmad., Antrad., Ketvirt., Penkt. TIK nuo 2-4 ir 6-8 vak.: PR 6-1795, Rez. TREmont 9-5890

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos.
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų. Trečiadieni pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų ir 6-8 vakaro. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Tel.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepiate įaukite KEdzio 8-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00 Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų. Trečiadieniais uždaryta.

8 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 30, 1960

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Ofiso telef.: CLiffside 4-2896

Rez. telef. WAibrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

Bendra praktika ir chirurgija specialiai
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th STREET
(kampas 47th ir S. Hermitage Ave.)
Ofiso val.: nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 val. v.
Šeštadieniais nuo 2 iki 6 val. v. Išskiriant sekmadieniais.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGŲ
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 7-9 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val. Trečiadieniais ir šeštadieniais nepriima ligonių.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bاندازai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiad. uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdėda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 So. Ashland Ave. YA 7-6616.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YAards 7-1829

Pritaiko Akinius Kreivias Akis Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

SOPHIE BARCUS

RADJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARŪSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

CHICAGOS ŠVARIUSAUSIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
63rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

grindžio veikėjas, savo tautiečiams pristatydamas alijantų numetamus ginklus, maistą, amuniciją. Dabar jis vadovauja plačiai filmų kompanijai.

Kaip filmų rašytoja, direktorė, gamintoja dalyvavo moteris: danė Astrid Henning-Jensen, žinoma iš filmų "Paw", "Dite, Child of Man", "The Hooligans", "Palle Alone in the World", "Ballet Girl" ir kt. Ji dirba drauge su filmų pasaulyje talentingu savo vyru Bjarne Henning-Jansen. Kitas danas: Mogens Skot-Hansen, gavęs Sidabrinės Meškos premiją 1959 m. Berlyno filmų šventėje už "Horse on Holiday". 1949-1955 metais Jungtinių Tautų filmų atstovas Hollywoode, ir t. t.

Vokietis Dr. Hermann Schwerin reiškia daug simpatijos Lietuvai

Iš visų pakviestųjų žymiųjų Europos filmų režisierių mane labiausiai įdomauja vokietis Dr. Hermann Schwerin, gimęs 1902 rugpjūčio 19 d. Berlyne. Dėl to, kad mano tikrosios Tėvynės — Lietuvos — artimiausias kaimynas. 1928-1930 m. buvo garsiosios Vokietijos filmų įmonės UFA patarėjas. (Daug UFA filmų, apžvalgų buvo rodyta Nepriklausomoje Lietuvoje). 1935-1937 vadovavo Tobis-Rota Film AG. Ir t. t. Iš vėlesniųjų jo filmų paminėtini: "Toxi", "Sauerbruch", "Teufel in Seide" (Velnias šilke), 1956 m. laimėjęs Vokietijos Respublikos premiją. Jo paskutinis filmas "The Bridge" (Tiltas) labai geras, bet dar nepradėtas visuotinai rodyti JAV-se. Taisai vyras kuklus, inteligentiškas, mandagus. Pasisakiau esąs lietuvių spaudos atstovas, laukdamas reagavimo. Jis nūdzionga pamatęs savo šiaurės kaimyną ir tuoj paklausia, ar yra atstovaujanti kitas Pabaltijai valstybes, t. y. Latviją ir Estiją. Jis čia nei vieno lenko nematė. Tik lietuvis gina Pabaltiją, — sako.

Komplimentas nelikėtas. Turėčiau barzdelę, ją pasi-glostyčiau...

— Jei taip, pakalbėkime lietuviškoms filmų temomis, Dr. Schwerin, pratariau ir tuoj pagalvoju, ar ne per drąsiai pasakiau.

— Malonu, labai malonu.

Ir siūlo atsicsėti kiek nuošaliau, kad netrukdomi galėtume šnekėtis.

— Ar tiesa, kad dabar Vokietijoje pastatytas, pagal Suedermann, lietuviškas veikalas!

— O taip, tikrai. "Jons und Erdme".

— Su Giulietta Masina?

— Taip, taip. O, ji gera.

— Gaila, kad ne lietuvaite. Ar žinote ką reiškia Jons lietuviškai?

Taip, jis žino. Duoda jo pastatytojo-gamintojo adresą.

— Ar nesiruošia vokiečių

filmų pramonė duoti kitą lietuviškos minties filmą?

— Tokio pasirengimo negirdėjau.

— O jūs, Daktare, ar nesutiktumėte pastatyti lietuvių rašytojo kūrinių, jei jisai būtų įdomus vokiečių tautai?

— Kodėl ne. Gal turite kokį veikalą po ranka?

— Apie vieną galvoju. Ne mano, kito lietuvių parašytą. Trumpai nusakau turinį.

— Kaip manote?

— Tema įdomi ir vokiečių filmuose neišsemta. Atsiųskite. Jei patiks — pastatysime.

— Ar tikrai?

— Kodėl ne, jei bus geras kūrinys. Tarptautiniai pabendrautume.

Aptarėme galimus taisymus, kitką.

— Vykdami į Lietuvą sustokite Berlyne, — atsisveikina malonus Dr. H. Schwerin.

Dino De Laurentiis pasauliniam paleido apie 60 filmų

Ar tik ne plačiausiai linkniuojamas Europos filmų režisorius yra italas Dino De Laurentiis, gimęs 1919 m. rugpjūčio 8 d. Neapolio apylinkėse. Jo filminės režisūros talentą pastebėjo Lux Films įmonės vadovai, pastarajam turint vos 22 metus. Vadovavo kelioms filmų studijoms, kurių Ponti-De Laurentiis buvo tapusi visų pagarbiausioji Italijoje. Dabar jis pats yra savo filmų įmonės vadovas.

Vedęs garsiąją artistę Silvana Mangano, su ja paleido pasaulyje nuaidėjusį filmą "Bitter Rice". Išiša eilė jo filmų yra gavusi aukštos garbės pripažinimus, kaip: "La Strada", "The Nights of Cabiria", "Under Ten Flags", "The Great War" ir t. t. Paskutinis jo kūrinys "Five Branded Women" (žiūr. šių metų "Life", balandžio 11 d. viršelį ir iliustruotą aprašymą) visuotinio dėmesio susilaukė dar neišėjęs į pasaulį. Jame vaizduojama partizaniniai veiksmai bei pergyvenimai II Pasaulinio Karo metu Jugoslavijoje. Tame filme vaidina net keletas žvaigždžių: Silvana Mangano, Vera Miles, Barbara Del Gedes, Jeanne Moreau ir kt.

Dino De Laurentiis, kaip ir Dr. H. Schwerin, gerai moka angliškai. Jis yra kitokio, gal griežtesnio būdo. Nedaug šne-

ka. Į akis žiūri klausiamai. Jis žemo ūgio; kalbėdamas lenkiuosi į kriuklį, kad nebūčiau ilgakaklė gervė.

— Kuo galiu jums pagelbėti? — pradėjo vienam iš Oscarų pareigūnų mane pristaciūs.

— Oh!, — ir nusiėmė saulės akinius, kaip buvau pastebėjęs, darydavo vesdamas ilgesnis pasikalbėjimus.

— Neprašau nei darbo, nei protekcijos, ponas Dino De Laurentis.

Jis šypteli.

— Palaukite, jūs esate iš Lietuvos, ar ne?

— Iš Lietuvos, bet jau seniai...

— Jūs norite pasisakyti, ne iš šiuolaikinės Lietuvos.

— Pasakėte.

— Lietuva buvo galinga valstybė.

— Beveik kaip ir Romos imperija.

— Jūs norite pasisakyti, kad aš pastatyčiau senosios Lietuvos filmą, ar ne?

— Gal turite rankraštį?

— Manote nebūčiau pastatęs, jei turėčiau gerą rankraštį? Gal jūs turite?

— Paieškosiu.

— Tik ne lietuviškai. Geriausiai itališkai.

— Perskaitysite?

— Jums svarbu perskaityti ar ekrane pamatyti?

— Prisiųskite šią nuotrauką, jei užsitęstų.

— Dar klausimas: ar žinote lietuvių artistų itališkuose filmuose?

Žiūri man į akis ir nieko nesako.

— O Jack Šernas?

— Šernas? Jack Šernas? Žinau. Tiesa, jis Lietuvoje gimęs ar ne?

Ratuku sustoję kitų valsty-

bių atstovai, radijo pranešėjai.

Kar lietuviški kūriniai?

Tai štai: yra konkrečių galimybių, retai esančių galimybių tiesiai į rankas žymiausiems režisieriams įduoti lietuviškų kūrinių, bet maža bėdelė: kūrinių nėra!...

Mieli lietuviai rašytojai, pagalvokite, kokį nuostolį darote sava tautai (ir saul!), neruošdami užsienitiškiems filmams kūrinių. Jų yra lietuviškai parašytų; būtinai reikia išversti į svetimą kalbą! Jei geresnių kelių nerasite — atsiųskite man tuos vertimus su leidimu juos įteikti ar padalinti atitinkamiems filmų asmenims.

Tarp mūsų kalbant, kada turėsime tinkamai lietuvišką kultūrą reprezentuojantį kūrinių, verta nusiūsti kad ir Dino De Laurentis? Pagalvokite... Įvykus netikėtumui, vai, tik praneškite, broliai ir sesės lietuviai, tik praneškite...

"NAUJIENAS" SKAITO VISU SROVIŲ ŽMONĖS: DARBININKAI, MOKSLININKAI, VALSTYBININKAI, DVASININKAI, PROFESIONALAI IR BIZNIERIAI. JIE ŽINO, KAD NAUJIENOS PADUODA TEISINGIAUSIAS ŽINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlapį ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimai litikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

322 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

- COLUMBIA INSURANCE COMPANY
- PEARL ASSURANCE COMPANY
- LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
- MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
- MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
- AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
- MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

PASINAUDOK PATIKIMU, KRUOPŠČIU IR GREITU MŪSŲ FIRMOS PATARNAVIMU

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

Licensed by USSR

SIUNTINIAI SIUNČIAM I SOVIETŲ RUSIJĄ

LIETUVA, UKRAINA, BALTGUDIJA, LATVIJA, ESTIJA, IR KITAS RESPUBLIKAS.

135 WEST 14th STREET
NEW YORK 11, N. Y.
Tel: CHelsea 3-2583

MŪSŲ SKYRIAI

141 Second Avenue
NEW YORK CITY
Tel. GRamercy 5-7430

39 Raymond Plaza W.
NEWARK, N. J.
Tel. MArket 2-2877

132 Franklin Ave.
HARTFORD, CONN.
Tel. CHapel 6-4724

900 Literary Road
CLEVELAND 13, OHIO
Tel. TOWER 1-1461

332 Fillmore Ave.
BUFFALO 6, N. Y.
Tel. MOhawk 2674

359 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Tel. AN 8-5040

11339 Jos. Campau
DETROIT 12, MICH.
Tel. TOWNsend 9-3960

632 W. Girard Ave.
PHILADELPHIA 23, PA.
Tel. WALnut 5-8878

3216 Sunset Blvd., Los Angeles 26, Calif. Tel. NORmandy 5-9887.
2134 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill., Tel. DICkens 2-8232.

Mūsų didžiulė firma turėdama tūkstančius patenkintų klientų 100% garantuoja pristatymą. Kiekvienas siuntinys išsiunčiamas laike 48 valandų ir adresata pasiekia per 6-7 savaites (oro paštu laike 7-12 dienų). Įstaigose yra pirmos rūšies didelis pasirinkimas įvairių prekių. Reikalaukite mūsų nemokamų katalogų, kuriuose rasite informacijų apie naujas muitų normas ir patarnavimus.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

PAŽINKIME MENĄ IŠ VIDAUS

II.

20-to šimtmečio viduryje „laisvieji“ dailininkai pradėjo aštrią tarpusavę kovą dėl „kūrybos“ ir amato. Yra natūralu mirtingam žmogui sverti meno vertybes, nes vistiek kiti pasvers ir apvertins. Ir viena ir antra grupė turi savo šalininkų ir gerbėjų. Ilgai skelbtas antagonizmas prieš realistinį arba reprezentacinį meną, paėmė viršų formalistinis (abstraktusis) menas. Jau naujų dailininkų prieauglis kasmet padaugina moderniosios dailės atstovų skaičių. JAV niekad nebuvo taip daug dailininkų, kurie dirba kiekvienas savo stiliumi ir daugelis jų yra talentingi. Konflikte tarp formalistinių grupių atsiranda ir naujų tendencijų, net naujų formų, kurios esmėje skiriasi tikta technišku požiūriu, bet ne turiniu, nes jos visos nėra reprezentacinės dailės šakos.

Kodėl moderniojo meno atstovai — tapytojai, skulptoriai, architektai ir kt. „pamiršo“ tai, kas praityje buvo gražu, kilnu ir estetiška? Kodėl žmogus taip pasikeitė? Čia negalima tinkamo atsakymo rasti nepažvelgus į aplinkybes ir daugelį kitų priežasčių, kurios skatina didelę sparta biznio ir technikos rungtyne viskam keistis. Reikia turėti galvoje tai, kad technikos amžiuje dvasinė kultūra silpnėja, o technikos didėja. Žmogaus dėmesys nuo kultūrinio (dvasinio) gyvenimo kreipiamas į materialines gyvenimo sąvokas.

Materialistinė filosofija

Rūpesčio kelia materialistinė filosofija, įsisiūbavus pačiam materializmui kapitalistinėse šalyse. Noras pralenkti kitą, yra žmogui natūralus dalykas, — nuokonkuruoti kitą dėl asmeniškų garbės ar naudos visur pastebimas. Net valstybės konkuruoja mokslu ir technika. Technikos ir automatizmo pažanga taip toli pažengė, kad nespėjama pastebėti, kiek esame atsilikę dvasiniu gyvenimu. Mašinomis žudo, mašinomis gydo, protą ir kūną mašinomis maitina. Mašina šiandien kone viską žmogui atlieka, net televizija ir automobilis veikia beveik visų žmonių gyvenimo būdą. Todėl negalima laukti, kad modernusis dailininkas gyventų šimtmečių atsilikęs. Dr. J. Girnius savo studijoje „Žmogus ir technika“ be kita ko sako:

„Ar neturėtų žmogus, pasiekęs tokių didelių laimėjimų savo šimtatūkstantinėje kovo-

je su gamta, būti sklindinas pergalės džiaugsmo? Ir tačiau dabarties žmogus, užuot išpažinęs ankstyvesniųjų amžių optimizmą, persisunkęs gūdžios baimės nuotaika. Kaip iš vienos pusės mūsų amžiu būdinga technikinė pažanga, taip iš antros — nerimo kupina netikrybė. Neberanda filosofai žmogaus gyvenimo prasmės. Baiminasi dėl savo laimėjimų mokslininkai. Tamsiomis spalvomis vaizduoja žmogų rašytojai. Neramiai ateitin žvelgia valstybių vadai. Ištiesos tautos kenčia beviltišką priepaūdą. Visų gyvenimą dengia ateities atominio karo siaubas“.

Ispanų filosofas José Ortega y Gasset, gvildendamas moderniojo meno problemas, pastebi, kad:

„Čia mes turime ryšių su dviem, atrodo, labai skirtingais moderniojo meno būdais — metaforiniu surrelizmu ir, galima sakyti, su infrarealizmu. Abudu šie elementai patenkina troškulį, kai bėgama nuo realybės. Bet vietoje kilti į poezijos aukštumas, menas gali nerti žemiau nužymėtos horizontalės perspektyvos linijos. Metafora yra pats radikališkiausias instrumentas nusižmoginimui, be to, yra įvairaus masto ir kitų priežasčių.“

Žvelgiant giliau į technikos ir kultūrinio gyvenimo niveliacijas, iš tikrųjų, darosi neaišku, kaip toli tokiu tempu bus einama? Traukimasis nuo realios buities, atseit, nuo to, kas jau yra, reiškia pasmerkimą. Ortega toliau aiškina, jog

„Jaunoji karta nėra atsakinga už meną. Neskubiai parašytas pasmerkimo aktas mane gąsdina, ir aš bijau daryti kitokių išvadų. Atrodo, kad daugeliui žmonių šių dienų menas nėra toks svarbus dalykas, kaip jis buvo svarbus kitoms gentkartėms.“

Akademinės filosofijos ir intelekto kultūros laikais pasiturinčioji klasė kodifikavo ir sankcionavo visuomenės moralę. Buvo griežtas gyvenimo būdas ir kiekviena žmonių grupė buvo sekama, kaip daroma komunisticinėje santvarkoje. Meno formos buvo sekamos iš Michelangelo, Donatello, o tapyba iš Titiano ar Rembrandto, nors tų dailininkų kūryba seniai įkalinta muziejuose ir pastatyta ginkluota sargyba. O modernusis dailininkas susilaukia visuomenės pasmerkimo ir priekaištų net iš pačių kolegų, kam jie naikina natūralų grožį, profanuoja gamtą ir deformuoja žmogų, žodžiu, tik-

ras chaosas! Menas, kuris dabar plaukia į parodų sales, trys ketvirčiai to meno net 1890 metais buvo varoma nuo kiekvienų durų, kaip nieko bendro neturintis su išbaigtu natūralistiniu menu. Meno formas pakeitė žmogaus intelektas. Žmogus, kultyvuodamas savo intelektą, supranta dalykas, siekia gilesnės meno reikšmės ir prasmės. Taip ir seniau buvo daroma — siekiama estetinio grožio ir prasmės. Menas teisėtai randa savo vietą pasaulyje.

Gamtinio grožio teigimas ir neigimas

Menas dar nėra išsižadėjęs realių formų nei dailėje, nei literatūroje nei muzikoje. Modernioji dailė remiasi intelekto principais, nes intelektas yra aukštesnio laipsnio, negu gamtinis grožis — natūralistiniai efektai. Atrodo, kad intelektas siekdamas aukštesnio tikslo mene, tuo pačiu kartu ne tik paneigia gamtos formas, bet jas ir deformuoja. Gamtinis grožis yra gamtos kūryba, nes tas grožis egzistuoja be žmogaus valios. Medžiaga dar nėra menas, tikta sąlyga menui kurti. Menas yra kūryba, dvasinis veiksmas, per kurį privalo rasti bendra prasmę didžiūmai žmonių, įjungiant į disciplinos ir estetikos sistemas. Aleksandras Baumgartenas sako:

„Be jausmo negalima suprasti grožio, be žinojimo objektyvinės realybės negali būti kūrybos, o be dorovės negali būti estetikos.“

Hegelio nuomone, menas gimsta iš idėjos ir idealo, o idėjoje kartu yra įkvėpimas ir grožis nepalyginamai aukštesnio laipsnio už gamtos grožį. Idėja pati veržiasi į gyvenimą. Gamta yra šunkelis tarp idėjos ir įkvėpimo. Gamtovaizdis be gilesnės minties, yra tikta gamtos kopija. Italijos renesanso dailininkai piešimą iš gamtos vadindavo kopijavimu. (Tais laikais peisažas nebuvo žinomas, kaip speciali dailės sritis). Pagrindinis dailininko modelis buvo žmogus, kurį piešti gerai išmokti reikia daug metų pašvęsti. Šiais laikais nedaug dėmesio kreipama į piešinį, nes daugeliu atvejų jis nėra nei būtinas abstraktinėje dailėje, kur žmogaus forma medžiagoje nefigūruoja. Kas moka gamtoje rasti grožį ir jį suranda, tai tas jam vienas ir priklauso, o kūrinyje pavaizduotas gamtos grožis gali malonumo teikti ir kitiems. Menas ir malonumas neatskiriami elementai. Portretui reikia duoti daugiau, vien tik asmens panašumo neužtenka, reikia iškelti žmogaus vidinės būsenos realybę. Gėlei formos neužtenka, reikia kūriniui duoti ir meninę formą, tapybines vertybes, tada bus menas. Menas turi atspindėti dvasinis grožis, intelektas, humanizmas, idėja ir kt. Poezija atstovauja mora-

lės filosofijai, tapyba — medžiagos ir idėjos filosofijai. Kas kopijuoja gamtą — medžius, gėles, detalėmis išbaigdamą, lai žino, kad fotografas vis tik bus tokio mer karalius. Menas yra emocijų, idėjos ir sielos išraiška pilnoje harmonijoje. Gamta nepakeičiama ir teisinga, bet ji ne vien menui skirta. Meną kuria žmogus iš savo pojūčių, patyrimo, mokslo derindamas su gyvenimo keliamais klausimais arba priešingai.

Realizmo ir naturalizmo sąvoka

Paskutiniu laiku spaudoje keliamas balsas dėl sąvokų neaiškumo tarp „natūralizmo“ ir „realizmo“, kai siejama su daile. Grynojo realizmo sąvoka yra platesnės reikšmės, ji santykingiau su dvasinėmis funkcijomis — logika, išvadomis, sprendimais. „Natūralizmas“ yra tai, kas pareina ne nuo mūsų valios, bet kas vyksta gamtos procese. Dean Howells sako: „Realizmas yra niekas daugiau, kaip teisingas medžiagos supratimas. Emile Zola (realistas) apie grynąjį realizmą sako: Realistinė novelė paprastai siejama su gamtos dalykų vaizdavimu, dabar nedomina savo esmine jėga ir nekonkuruoja su gerai suplanuota pagal tam tikras taisykles novele. „John Hospers savo knygoje „Reikšmė ir tiesa mene“ sako:

„Daug meno studentų sutinka, kad sąvokas „natūralizmas“, „realizmas“ ir „realybė“ reikia išaiškinti ir skirti ten, kur jos geriausiai tinka“.

Žodis „realybė“ suprantamas, kaip fizinio ir dvasinio pasaulio sąvoka — tikras, pozityvus, bet ne visur pastovus dalykas, todėl tas žodis tinka ir dailės sąvokai pabrėžti, nes „natūralizmas“ taip pat yra realybė, ta tiesa, kuri savaimė suprantama. Žodis „realizmas“ yra realybės analogija, atseit, kas yra tikra. Dailėje yra sudėtingų dalykų, kuriuos nelengva atskirti, k. v. paveikslas pusiau natūralistinis ir pusiau abstraktus. Tokią daile paprastai žmonės vadina „ne realistine“, kai ir abstraktizme būna labai daug realistinio elemento. Impresionizmą ir ekspresionizmą yra priimta vadinti realistine daile.

Hulme kalba apie realybę: „Dideli tapytojai yra tokie žmonės, kurie savotiškai mato daiktus ir visa tai realizuoja mene, lieka arba liks kitoms kartoms matomi arba išvaizduojami. Kai dailininkas pamato, tada ir kitiems lengva pamatyti. Niekad anksčiau nematė tokių gamtovaizdžių, kokius piešdavo Van Gogh, Constable arba Monet. Yra lengva matyti po to, kai vienas asmuo parodo kitiems, nors jam daug pastangų ir prakaito reikėjo išlieti, kol išmoko pamatyti tai, ko kiti nematė, jausti tai, ko kiti nesugebėjo padaryti. Menas visuomet iškelia naujas formas ir

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

problemas ir prideda ką nors naujo prie mūsų emocijų, ką nors, kas išeina ne iš masės, ne iš žmonių gyvenimo, bet iš grynųjų formų, kurios sukrečia ir sujaukina."

Ir taip iš vienos meno kultūros einame į kitą. Menas yra sielos veikla per medžiagą, nes medžiaga yra pirmoji sąlyga menui kurti. Kas gi yra "medžiaga"? Dailėje — gamta, muzikoje dar abstraktesnė — garsas, kuris faktiškai nieko nereiškia, kol garsuose nerandama prasmės, simbolių, ritmo ir reikšmės. Literatūroje medžiaga arba priemonė mintims išreikšti yra — raidės. Literatūros menas operuoja įvykių atpasakojimais. Rašytojas turi neribotą laisvę. Literatūra gali atidaryti kelius naujoms formoms. Novelės netaikomos mokslui, bet jos vaidina svarbų vaidmenį humanizmui. Visi šitie meno elementai, skirtingose formose realizuojami, santykingai su estetika, kuri yra jau antraeilė menui, nes be meno negali būti estetikos, jei neskaityti gamtos estetikos, kurią Dessoir as taip gražiai nupiešia:

"Kai gamta ir jos grožis tampa daile, tuomet gamtinis grožis labai pasikeičia. Plastiški objektai pasikeičia į plokštumą, piešiant popieriuje arba tapant drobėje. Poezijoje įvykiai pakeičiami žodžiais. Gamtinis grožis įgyja jau naują, labai nenatūralų charakterį taip greit, kaip greit patampa menu. Gamtinis grožis, kaip toks, yra visiškai skirtingas nuo meniško grožio. Du apsiereiškimai labai skiriasi, kai būna išsautki meno forma, atsižvelgiant į subjektyvią realybę. Gėris kvapsnis priklauso GRIOS estetiškam išpūdžiui, kurį pajuntame iš GAMTOS. Didelė kaitra atsiliepiama į tropikų augmeniją iš gamtos. Šiaurės asigalio šalčiai atsiliepiama iš gamtos ir užsttelbia gyvybę. Gyvo kūno grožis atsiliepiama į jausmus, sukeldamas impulsą. Lyties impulso apsiereiškimas žemuose jausmuose dingsta tikrai MENE. Michelangelo nuogos figūros Siksto koplyčioje nebestato mums klausimo: ar jos yra vyro ar moters figūros. Menu galima tikrai gėrėtis, kaip belyčiu gamtinio grožio atspindžiu, iš modelio realizuotu medžiagoje. Visi meno objektai ir išpūdžiai realizuoti meno forma, būna labai skirtingi nuo to, ką gyvenime vadiname "grožiu".

Realizmo sąvoka yra lygiagretė visiems menams. Estetikos sąvoką sudaro koks nors bendras ryšys, kuris jungia į daiktą mūsų veiksmus. Pav., jeigu muzikos vertinimo kilmė pareina iš liaudies dainų ir muzikos, tai jos estetiškoji sąvoka yra niekas kitas, kaip liaudies pojūčių atspindis muzikos meno forma. Net tuo atveju, jeigu liaudies muzikos nebūtų galima lyginti su klasiškąja, vis tik ji pasiiliekta po-

Freiburgiečių paroda reikia pasidžiaugti

ROMAS VIESULAS — "SEPTYNI KALAVIJAI"

buvo gražus atidarymas

Praėjusį šeštadienį (bal. 23 d.) Čiurlionio Galerijoje Chicagoje Jaunimo Centre buvo gražiai atidaryta Korp! Gintaro surengta 11 jaunesniųjų dailininkų paroda, kurie studijavo Freiburgo Ecole des Arts et Metriers lietuvių įsteigtoje ir vadovaujamoje meno mokykloje. Kiti iš tos laidos studijas dar gilino kitur, pavyzdžiui Jurgis Šapkus Chicago Meno institute, kiti Paryžiuje ir t. t.

Parodoje yra 53 kūriniai. Tikrai Ramojus Mazoliauskas davė tris skulptūras, kitų aliejus, akvarėlė ir grafika. Romas Viesulas tedavė tikrai tris litografijas: "Septyni kalavijai" spalvota litografija, "Laiškas" ir "Sutemo žemė ir dangus". Pirmasis jo kūrinys itin būdingas, originalus ir kompozicija išradingas, visų dėmesį į save traukiąs. Dail. Viesulas susilaukęs pasaulinio garso grafikas, plačiai reprezentuojamas daugelio muziejų ir jo kūryba yra didelis susidomėjimas.

Kanadiškis J. Akstinas stiprus tapytojas, ypatingai jo "Vakaras Dainavoje", išsprendžia kūrinių menines ir estetiškes problemas. "Joninių vakaras" ir "Galvutė" tušas, taip pat puikūs kūriniai. Dail. V. Balukienė su septyniais kūriniais puikiai pasirodo. Josios "Dagų puokštė" dekoratyvus naturmortas, "Aš užaugsiu", "Naturmortas" ir kt. josios aliejaus tapybos darbai rimti. V. Ignas (clevelandiškis) su šešiais aliejaus kūriniais lyg ir skirtingas nuo ankščiau vieno asmens buvusios parodos

populiari, kadangi ji kilusi iš gyvenimo realybės ir prigijusi liaudies sieloje. Klasiška muzika nėra labai populiari dėl to, kad techniškai sunki ir disciplinuota, ir dažnai masei svetima. Bloga muzika dažnai esti lokalė, neturi universalumo kriterijaus.

(Bus daugiau)

1 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 30, 1969

č. G. Šį kartą jis daugiau dekoratyvus, kai kurie jo kūriniai su didesniu organiško elemento pajutimu, daugiau jūmoro ir gyvenimiškumo, atseit: "Paplūdimyje", "Laukinės gėlės", "Nature morte", "Gaidys", "Rice Lake, Canada". Vieną jo kūrinių tą patį vakarą pasiskubino nupirkti. Jurgis Šapkus, čekagiškis, studijavęs Chicagoje Meno institute, nors jis yra ir skulptorius, bet davė penkias akvareles. Visi jo kūriniai liudija dailininko subrendimą ir pasiruošimą. Stiprus Šapkaus kūrinys "Prie baro", "Ginčas", "Ekstazė" ir t. t. Julia Kiefer-Šapkuvienė puiki akvarelistė realistiš. Iš josios 6 darbų nežinotum kurį pasirinkti.

A. Kurauskas scenos dekoratorius, grafikas ir tapytojas, gražiai atsierekomendoja "Triptiku", "Langų valytoju", "Galvute" (lino raižinys). R. Mazoliausko trys skulptūros — "Kristus", "Portretas" ir "Figūra" — realistiniai kūriniai. J. Mielulis čekagiškiam dažniau matytas kitose parodose, pateikė keturis simboliškus — mistinius — kūrinius: "Žmogus stambeldžio rolė", "Prometėjaus ugnis", "Himnas saulei" ir puikus anglies pešinys "Rex". Mielulio kūrinis pasaulis yra mistika, filosofija bei simbolika. Tenka pasakyti, kad Mielulis daro sparėią pažangą. Clevelandiškis M. Nasvytis prisuntė šešias kompozicijas. Jis pasinėšęs į abstraktinę tapybą, kai kurie jo kūriniai įdomūs. V. Remeikos iš Kanados, deja, parodos atidaryme kūriniai nepasirodė. Jo keturi kūriniai dar buvo multinėje. Juos buvo galima iš ten paimti tik tai pirmadienį.

Tenka pasakyti, kad kiekvienas dailininkas savo asmenybe ir kūrybos pasirinkimu yra labai skirtingi. Nėra panašumo į vienas kitą, kaip dažnai būna, kurie baigia tą pačią mokyklą. Jaunuosius dailininkus tenka sveikinti už jų pastangas ir, reikia tikėtis, kad ateityje jie duos dar daug ko naujo.

Išleistas gražus, originalus parodos katalogas, bene su A. Kurausko pieštu viršeliu (Freiburgo katedros bokštas).

Tenka apgalvestauti, kad rytoj su šia gražia paroda tenka skirtis. Gegužio 1 d. paroda užsidaro. Būt reikia tikėtis, kad šie dailininkai ateityje, jeigu ne visi kartu, tai nors po vieną ar po du susidėję surengs daugiau parodų.

Tenka tarti pagarbos žodį ir jaunųjų studentų organizacijai Korp! Gintarui, kurie šioje galerijoje surengė jau dvi parodas. Praėjusiais metais čia buvo V. Igno paroda.

Yra dar dvi dienos parodą pamatyti. Sekmadienį paroda bus atdara nuo pietų iki 9 val. vakaro.

(Tęsinys 12 pusl.)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

GERA ŠIRDIS

Atbėga pas savo sužadėtinį škotą jo jaunoji nuotaka ir šaukia isterikoje: — Pat, brangusis Pat, mano tėvas šiandien arklų lenktynėse pralošė visą turtą... Viską prarado!

Skotas jaunikis: Ne viską prarado. Aš jam gražinsiu jojo vienintelį turtą — tave, brangioji.

PRE-SEASON SALE
CHECK YOUR BLDG. NOW!
New 2-3 flat or bungalow Roofs.
AS LOW AS \$149
All Roofs Repaired for \$25
Tuckpoint Your Chimney, \$25
INSULATION — GUTTERS
ADDITIONS — REMODELING
All Cement Work & Paving
Logan Long Materials Used
FREE ESTIMATES — F.H.A. PAYTS.
ALL WORK GUARANTEED
ADAR CO.
1156 W. 79th St. Ste. 3-2666

UŽ 1-NO KAINĄ GAUSITE 3-RIS
Aukščiausios rūšies dažai rūšiai.
Plastinis mišinys, gumos pagrindas, atsparūs vandeniui ir ugniai. Insuliuoja, tinka dažyti cementui, plytomis, vidaus medžiui, tinkui. Populiarios spalvos ir balta. Reguliari kaina \$6.85 galionas. Dabar 3 galionai už \$6.85.

Balti dažai
Naujos atsargos aukščiausios rūšies. Geros kokybės gamybiniai likučiai. Zemos kainos, daugiau ne 3 doleriai už galioną.
Aukščiausios rūšies vidaus ir išoriniams dažymams. Grynas ir brangus titanium baltai ir patvariai spalvai. Balti ir šviesiai pilki.
Tik \$1.95 galionas, po 5-is.

Visiems žinomos rūšies dažai
Seni — Gloss — alyvos pagrindas. Priedai neblizgantieji porčiams, grindims. Emalis paviršiumi ir balti dažai namas iš lauko.
Reguliari kaina \$4.69 už galioną. Dabar tik \$2.89 galionas.
Daug kitų bargenų mūsų reguliariam sandėly, pertekliai, baigiamos parduoti rūšys, apgadintos skardinės, pasenusios spalvos ir t. t. Nuo 20% iki 75% nuolaidos.

FACTORY SERVICE STORE
3065 N. Rockwell
Mašiną pasistatykite mūsų parking lote.

TELEVIZIJŲ IŠPARDAVIMAS

21" RCA naujos Consoles su pakuotos dirbtuvės dėžėse, kaina \$250. Parduodama už \$119	
21" Philco Console	\$69
21" Zenith Console	\$99
17" RCA	\$44
17" Traveler	\$44
17" Philco	\$58
17" Motorola	\$44
21" General Electric	\$68
21" Sylvania	\$62
24" Admiral	\$69
24" Muntz Console	\$87
Admiral Hi-Fi 4 greičių fonografai	\$88
Mitchell Stereo fonografai	\$99
Zenith Stereo stalo fonografai	\$88
Admiral Hi-Fi stalo fonografai	\$39

ELEKTROS PRIEMONES	
Norge Refrigeratorius, kaip naujas	\$89
Kelvinator Refrigeratorius, kaip naujas	\$89
General Electric Refrigeratorius, naujas	\$139
Wringer Washer Skalbiamoji	\$68
Maytag Skalbiamoji	\$98
Gas Range	\$37
Hoover Vacuum Storblys	\$38
Zigzaginė siuvamoji	\$38.

BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street
Open Mond. & Thurs. Evenings

Pavasarinė tapybos paroda

(Tešinys iš 11 pusl.)

Sitaip vadinasi puošnaus C. Hiltono viešbučio III aukšto koridoriuose iškabintų paveikslų paroda nuo III. 27 ligi rugsėjo pabaigos. Ją suruošė The All-Illinois Society Of The Fine Arts Inc. Kataloge išvardinta daug direktorių ir komisijų. Esama 7 mecenatų — members. Patariamoji dailininkų taryba sudaryta iš 18 narių. Jų tarpe ir dail. M. Šileikis. Visokias parodos tarnybos pareigas eina Mrs. N. D. — Kerr.

Kataloge išvardinta 94 paveikslai, kurti 94 autorių, su kainomis. 3 iš jų neparduodami.

Ivairi ir spalvomis turtinga Amerikos gamta vilioja dailininkus. Daugelyje peizažų matyti bažnyčios, farmos ir šiaip sodybos gamtovaizduose. Šitos kūrybos meistrams galėjo rūpėti nykstančios kaimo vertybės šiais mechanizacijos amžiais. Gyvybės kupina kaimo idilija matyti K. Warreno darbe Must Be Monday.

Iš figūrų išsiskiria 3 kapitaliniai portretai. R. Fromano Old Mike vaizduoja sveiką senį. Gal pirklys, o gal ir fermeris. Fonas tamsus. Dramiška veido išraiška nusisekusi. K. Ransley — Penny Silver vaizduoja stambesnių kaulų mergaitę. Apybraiža dinamiška, veidas idiliškas, figūra panirusi gamtos spalvose.

Pasakyta, kad Amerika — rasių tirpykla. (melting pot). Stambiakauliai ir smulkiakau-

liai tipai matyti ir tarp baltųjų ir tarp juodųjų. Čia esama kaž kokio nepaprastai ištysusio škotų — arių tipo, Pabalteje nematomo. Šitoki tipą man primena trečias kapitalinis parodos portretas su pagilintu kaklu, The Girl in Red — E. Stevenson. Vertikali padėtis ir simetriškai sudėtos rankos raudonai apsvilkusiai mergaitei teikia gal per daug rimtą pavyzą. Fonas jai duoda patrauktų gamtos spalvų kontrastą. Paslaptina jauno veido išraiška nusisekusi.

Katalogo šūkis (slogan) — An original work of art by an artist of Illinois in every school and home of Illinois — pageidauja nuoširdžios kūrybos bei savotiškos išraiškos. Tad lietuviškai kūrybai parodos durys platokai pravertos. 5 mūsiškiai joje dalyvauja.

Ryškus M. Šileikio peizažas — Indianos kopų vaizdas užgriebia originaliosios gamtos saugojimo problemą. Gal dėl to M. Grumbacher, Inc. šį darbą premijavo.

B. Murino peizaže matyti spalvų ritmas ir sumanus menišką vienybę išlaikymas. Jo išraiška labai savotiška.

Simboliškas J. Tričio paveikslas rodo lietuvišką kelią į abstraktizmą. Tema drąsi. Centre urvas ar girios tankmė. Spalvų derinys nuteikia paslaptinai.

V. Vaičiūnis lietuviškai abstraktina jautų Amerikos gamtovaizdį. Spalvos primena žiemą.

A. Skupas duoda statišką kaimo idiliją. Negausios, bet sumaniai parinktos spalvos išlygina nerūpestingai sunarštytos farmos sodybos linijas. Aliejaus brūkšniai taupūs.

Si paroda tarnauja provincijai. Tad negalima iš jos reikalauti to modernumo, kurio išsisklaidymas tęsis daug metų.

J. Kaunas

PASKAITA

...Šį vakarą 7:00 val. Jaunimo Centre bus Liet. Amer. Menininkų Klubo rengiama paskaita. Skaitys kun. Alf. Grauslys tema "Grozio įtaka į žmogų". Įėjimas laisvas. Visi kviečiami.

Užterštas oras svarbiausia plaučių vėžio priežastis

Dr. David E. Eastcott Naujojoje Zelandijoje dešimt metų daręs tyrinėjimus, paskelbė savo tyrinėjimų rezultatus, kurie rodo, kad svarbiausia plaučių vėžio priežastis yra užterštas didmiesčių oras. Per tuos 10 metų jis tyrė apie 250,000 žmonių, atvykusių iš dūmų, dujų ir dulkių apsėstų Anglijos miestų ir apsigyvenusių švarioje, nesuterštoje N. Zelandijos atmosferoje. Jis paėmė dvi grupes žmonių, vieną iš Anglijos ateivių, kitą, tokio pat amžiaus, sudėties ir gyvenimo sąlygų, iš vietinių naujazelandiečių. Pasirodė, kad ateivių tarpe buvo 30% daugiau apsigimimų plaučių vėžiu, negu čigiminių, o tokių ateivių tarpe, kurie Anglijoje išgyveno miestuose iki 30 metų ir į Naująją Zelandiją atvyko senstelėję, plaučių vėžiu sirgė 75% daugiau kaip vietinių.

Dr. Eastcott išveda, kad plaučių vėžys yra aplinkos produktas, kad svarbiausią rolę vaidina užterštas oras, toliau rūkymas, infekcijos ir iritacija (erzinimas).

PIRKITE JAV TAUPYMO BŪNUS

New Life Delicatessen

Namie gaminti delikatesai, maisto produktai ir šviežia mėsa.
3146 SO. HALSTED ST.
Victory 2-7666
Jonas Grinius, savininkas

F & M RADIO

& TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

Vandentiekiai ir šildymui visos atsargos. Maudynes ir virtuves atnaujinam. Grindis ir sienas išklojame plytelėmis ir įdečiam reikalingus priedus

SOUTH CENTER

PLUMBING & HEATING SUPPLY CO., INC.

Parduodame ir įrengiame gazo, aliejaus ir anglinis kurovamos garų šilumos, karšto vandens ir šilto oro šildymo sistemas. Pilnas pasitarnavimas įvairių boilerių — furnisų, aliejaus krosnių, pakelėjų gazo šilumai, radiatorių, kontrolės, vamzdžių, sujungimų ir valvulių.

APTARNUJAME TĄ PAČIA DIENA

Nereikia įmokėjimų — pilnai finansuojama. Įkainavimai vertul. Šaukti KE nwood 8-4114. Virš 30 metų toje pačioje vietoje.
6 WEST GARFIELD BOULEVARD
State ir 35-tos gatvių kampas
Atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 v. vak., išskaitant šostadienius.

SKAITYK IR KITAM PATARK
SKAITYTI "NAUJIENAS"

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Prieš siųsdami

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

per kurią nors firmą,

Pasiklauskite patys savęs

apie sekančius dalykus:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

SKYRIŲ

716 Walnut Street
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market Street
NEWARK 2, N. J.
MARket 3-1968

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-6399

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

390 W. Broadway
S. BOSTON 27, MAS.
ANDrew 8-8764

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

346 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA
GRant 1-3712

851 Hollins Street, BALTIMORE 1, MARYLAND. MULberry 5-5787.
979 So. Broad Street, TRENTON, N. J., EXport 4-8085

Greit atgabenkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit išSIŪSIME juos!

if you're buying a new car...

the
astounding
FM/AM
hear

BLAUPUNKT
transistorized CAR RADIO
Come in for demonstration
Call G-Rovehill 6-5852
MARVEL RADIO AND TV
6606 SOUTH DAMEN

Country aire estates

VETS!!
NO
MONEY DOWN
NON VETS
LOW
DOWN PAYMENT

THE CLARNO Exciting Tri-Level design
— 3 bedrooms, 1½ baths,
built-in oven and range, brick veneer facing, heated
garage, concrete drive, thermopane French doors,
and a paneled family room. Monthly \$20,995
payments, P & I—\$105.87
(2½% 10% DOWN PAYMENT)

5 OTHER LUXURIOUS MODELS
PRICED FROM \$15,000 TO \$17,200
MONTHLY PAYMENTS—\$86.83 TO \$96.35
• 100 Amp. electric service • Automatic heat
• Fruitwood or maple kitchen cabinets • Full
insulation • Oak floors • Comb. storm-screen doors
• Formica counter tops • Picture windows
• Tiled kitchen • 1½ Baths • Plus many more
Models open daily & Sun. 1 P. M. to 9 P. M.

Country aire estates
153rd & KEDZIE AV.

Fulton 8-3330-31 • after hours FULTON 8-5766